

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zdravotně sociální fakulta

Vybrané aspekty patologického hráčství

Bakalářská práce

Vedoucí práce:

Mgr. Pavel Vácha

Autor:

Petra Novotná

2010

Vybrané aspekty patologického hráčství

Tématem této bakalářské práce jsou rodinné a sociální aspekty patologického hráčství. V praktické části se autorka zabývá především samotným patologickým hráčstvím, jeho systémy vzniku a jeho vývojovými fázemi. Dále pak samotnými hazardními hráči, kde jsou přesně uvedeny rizikové skupiny populace, které jsou nejvíce ohroženy. Velmi podstatnou částí v kapitole současný stav je vliv patologického hráčství na zdraví, rodinu a děti patologického hráče.

Hlavním cíle bakalářské práce bylo zjistit, jaké jsou dopady patologického hráčství na jednotlivce, rodinu a rodinný systém. Dílčími cíli pak zjistit, zda patologické hráčství ohrozilo zaměstnání gamblera, jaké byly sociální dopady a dále zmapovat vliv patologického hráčství na manželský nebo partnerský život. Pro výzkum bylo vybráno kvótním výběrem deset osob, hrajících na výherních hracích přístrojích nebo hracích terminálech, které bydlí ve městech České Budějovice a Volary a jsou starší 18 let.

V praktické části, byla použita metoda kvalitativního výzkumu, která byla provedena formou polostrukturovaného fenomenologického rozhovoru, kdy autorka vycházela z předem připraveného souboru otázek. Z výpovědí respondentů je zřejmé, že většina z nich trpí z důvodu hazardního hraní depresemi a stavy nervozity, z čehož lze usoudit, že patologické hráčství narušuje psychický stav osob trpících touto návykovou nemocí. Z výzkumu dále vyplývá, že patologické hráčství má jednoznačně negativní vliv na manželství a v souvislosti s tím i na děti v této rodině. Dále praktická část též obsahuje diskuzi s autory, z nichž bylo v teoretické části čerpáno.

Poznatky z provedeného výzkumu se téměř ve všem shodují s odbornou literaturou. Autorka je přesvědčena, že pro omezení výskytu patologického hráčství v České republice, je především zapotřebí změna legislativy a dále pak rozšíření primárně preventivních programů v rámci této problematiky.

Tato práce může být využita například institucemi, které se touto problematikou zabývají, dále pak v rámci primárně preventivního dění, nebo pro účely dalších studií a výzkumů. Rovněž může posloužit pro výuku a uplatnění v rámci místní správy a samosprávy.

Selected aspects of gambling

The topic of this Bachelor Thesis consists in family and social aspects of pathological gambling. The author deals particularly with the actual pathological gambling, its origination systems and its development stages in the practical part. Further she deals with the gamblers, stating exactly the risk groups of population that are endangered the most. The impact of pathological gambling on health, family and children of the pathological gambler constitutes very essential part of that chapter.

The main goal of the Bachelor Thesis consisted in ascertaining the impacts of pathological gambling on the individual, the family and the family system. Partial goals consisted in ascertaining whether pathological gambling has endangered the gambler's job, which the social impacts have been, and further in mapping of the influence of pathological gambling on marital or partner life. Ten persons playing slot machines or terminals, living in the towns of České Budějovice and Volary and aged over 18 years were selected for the research by quota selection.

The practical part used the method of qualitative research, executed in form of semi-structured phenomenological interview based on pre-prepared set of questions. The answers of the respondents show that gambling makes most of them suffer from depressions and nervousness, which leads to the conclusion that pathological gambling upsets the psychical condition of persons suffering from this addictive disease. The research further shows that pathological gambling has unambiguously negative impact on marriage and subsequently also on children in the relevant family. The practical part includes also discussion with authors from whom the theoretical part drew information.

The conclusions from the research correspond to expert literature almost in all aspects. The author believes that in order to restrict the incidence of pathological gambling in the Czech Republic, change of legislation is particularly needed, as well as extension of primarily preventive programs within this issue.

This Thesis can be used for example by institutions dealing with this issue, as well as within primarily preventive actions or for the purpose of further studies and

researches. It can also serve for teaching and it can find application within local administration and self-administration.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Vybrané aspekty patologického hráčství vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Zdravotně sociální fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích 6.května 2010

.....

Petra Novotná

Poděkování

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Pavlu Váchovi za odborné vedení, poskytnutí cenných konzultací a písemných materiálů. Dále děkuji též všem dalším ochotným lidem za jejich podíl při zpracování této bakalářské práce.

Petra Novotná, květen 2010

OBSAH

ÚVOD.....	8
1. Současný stav	9
1.1. Hazardní hry.....	9
1.1.1. Základní právní normy upravující loterii, hry a sázky.....	10
1.1.2. Stav sázení v České republice.....	13
1.2. Patologické hráčství	13
1.2.1. Systémy podílející se na vzniku patologického hráčství	15
1.2.2. Diagnostická kritéria patologického hráčství	16
1.2.3. Problémy a rizika související s hráčskou závislostí.....	17
1.2.4. Kritéria patologického hráčství.....	18
1.3. Hazardní hráči	19
1.3.1. Kdo je nejvíce ohrožen hazardní hrou	20
1.3.2. Problémy hazardního hraní v pracovním prostředí.....	21
1.3.3. Typy hazardních hráčů.....	23
1.3.4. Hráčská přesvědčení a bludy	23
1.3.5. Gamblerství a kriminalita	25
1.4. Vliv patologického hráčství na zdraví, rodinu a děti	26
1.4.1. Patologické hráčství a tělesné zdraví.....	26
1.4.2. Patologické hráčství a rodina.....	27
1.4.2.1. Vliv patologického hráčství na partnerky a manželky.....	27
1.4.3. Patologické hráčství a děti	28
1.4.3.1. Děti, mladiství a hazardní hra	29

1.4.3.2.	Dětská herní centra	30
2.	CÍL PRÁCE.....	31
3.	METODIKA.....	32
3.1.	Metodický postup.....	32
3.2.	Charakteristika výzkumného souboru.....	33
4.	VÝSLEDKY	35
5.	DISKUZE.....	63
6.	ZÁVĚR.....	67
7.	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	69
8.	KLÍČOVÁ SLOVA.....	73
9.	PŘÍLOHY.....	74

ÚVOD

Téma mé bakalářské práce jsem si zvolila proto, jelikož se v současné době stále častěji setkáváme ve společnosti s problematikou hazardního hráčství a také proto, že s tímto druhem závislosti jsem se setkala v mém osobním životě.

Konec dvacátého a počátek jedenadvacátého století přinesl v tomto směru veliké změny. Začalo vznikat velké množství nových heren, které lákaly možností snadného nabytí peněžních prostředků. V současnosti je v naší republice tak velká dostupnost míst, kde mohou lidé hrát hazard, že je Česko nazýváno jako *Las Vegas* Evropy, a to z toho důvodu, že takový počet těchto míst na počet obyvatel není nikde jinde v Evropě.

Podle primáře Karla Nešpora, který léčí v Psychiatrické léčebně v Bohnicích závislosti všeho druhu, je v Česku 100 tisíc lidí, kteří mají problém s hazardní hrou. Důvodem, proč lidé v naší republice utrácejí peníze v automatech nebo jiných hazardních hrách, je podle něj i dalších odborníků právě *příliš vysoká dostupnost*.

U dospělých lidí – hráčů dochází často k rozpadu rodiny, ztrátě svých přátel, přicházení o zaměstnání, ale vyskytují se i zdravotní problémy, které jsou například spojeny se stresem nebo s nadměrným pitím alkoholu, kouřením cigaret, kdy tyto závislosti doprovázejí právě patologické hráče. Nejtěžší případy závislosti na hře končí až sebevražděnými pokusy.

V této práci bych se tedy chtěla zabývat gamblerstvím z teoretického hlediska a v praktické části bych chtěla zjistit vliv hazardních her na člověka jako jednotlivce, jeho rodinný a sociální život. Též bych chtěla poukázat na nebezpečí, které v sobě skrývá hazard a na možnosti, postupy a pomoc, pokud se někdo z vašich blízkých dostane do situace, kdy má problémy s touto formou závislosti, která s sebou nese mnohdy velké potíže a má pro spoustu lidí i jejich rodiny následky na celý život.

Výsledky mé práce mohou být využity v rámci primárně preventivního dění, pro výuku a uplatnění v rámci místní správy a samosprávy, nebo ji mohou využít instituce, které se touto problematikou zabývají.

1. SOUČASNÝ STAV

1.1. Hazardní hry

Hazardní hrou můžeme nazývat každou formu hry, ve které si hráč může koupit možnost výhry, ať už se jedná o peníze nebo majetek **(19)**.

Nejčastěji se setkáváme s těmito druhy hazardních her:

Hazardní a nehazardní automaty

Automaty, na kterých je možno hrát, bychom mohli rozdělit na „zábavní hrací přístroje“ a „výherní hrací přístroje“. U zábavních herních automatů se ve své podstatě hraje pouze o čas, kdy má hrající si osoba tento druh zábavy k dispozici a po vložení stanoveného obnosu lze tuto zábavu prodlužovat. Jedinci, kteří takto tráví svůj volný čas, nejsou považováni za hazardní hráče. I tento druh zábavy s sebou však přináší jistá rizika. Herní automaty, které v nabízených hrách obsahují silné prvky různých forem násilí a agresivity, mají negativní vliv na psychosociální genezi mladé populace. Tyto negativní podněty mají na mladé lidi vliv právě v období, kdy se ve svých názorech a životních postojích utvářejí. Nevhodným způsobem je ovlivňují a narušují jejich psychosociální vývoj.

Jednoznačně nejvíce rozšířenou možností hazard jsou v naší republice výherní hrací přístroje, u kterých si zákazník kupuje možnost výhry. Tyto přístroje, které umožňují sázet a také občas vyhrávat peníze, byly u nás instalovány do veřejných prostor až po roce 1989 **(25)**.

Kasina

Jsou mimořádně nebezpečná, avšak pro širší vrstvy méně přitažlivá, protože se zde hraje o vysoké finanční sázky. Při tomto druhu hazardu se jedná o to, že velká výhra může rychle „nastartovat“ chorobný návyk. A naopak velká prohra i v případě, že se nejedná o patologického hráče, může způsobit spoustu životních a duševních problémů **(19)**.

Můžeme říci, že kasino je bezkonkurenčně nejrychlejším hazardem. Lidé, kteří patří mezi snílky o velkých kasinových výhrách, jsou velmi často uvedeni do reality života s velkým finančním deficitem. Je matematicky dokázáno, že ačkoliv kasina nespoknou tolik peněz sázejícím jako jiné hazardní hry, jsou mezi lidmi spojována s ožebračenými zoufalci (29).

Sportovní sázky

Lidé, kteří se věnují tomuto druhu sázení mohou též skončit jako patologičtí hráči. V těchto případech jde především o sázení na koně (tedy výsledky dostihů), nebo na výsledky sportovních utkání. I zde se může sázkař dostat velmi rychle do dluhů a s tím souvisejících problémů (19).

Hra v kostky

Tato hra patří mezi první druhy hazardních her. Historie kostek je ve světě mnohem starší než v naší zemi. Při hraní s kostkami nešlo ani dříve většinou jen o samotnou zábavu s dobrým pocitem z výhry, jelikož se hrálo především o peníze a to o poměrně vysoké částky. Hra v kostky přitahovala hráče svým magickým tajemství hry, kde šlo o štěstí a náhodu (28).

„Skořápkáři“ a ostatní

„Skořápkáři“ naštěstí již z ulic měst vymizeli. Ze zahraničí se k nám dostávají však formy her, které mohou též způsobovat patologické hráčství, jako například Bingo. Za nebezpečné můžeme označit i *stírací losy* a to proto, že výsledek je možno zjistit ihned a vzápětí lze sázku opakovat (19).

1.1.1. Základní právní normy upravující loterii, hry a sázky

Právní normou, která upravuje povolování a provozování heren a kasin je zákon č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách, ve znění pozdějších předpisů, který je účinný od 17.5.1990. Dále pak vyhláška ministerstva financí 223/1993 Sb., o hracích přístrojích, ze dne 28.7.1993.

V uvedeném zákoně je v § 18 přesně stanoveno, že oprávnění k provozování výherních hracích přístrojů vydává na žádost:

- 1) obecní úřad pro svůj územní obvod, a to v přenesené působnosti,
- 2) krajský úřad pro svůj správní obvod, má-li být provozovatelem výherních hracích přístrojů obec ve svém územním obvodu,
- 3) ministerstvo financí, je-li výherní hrací přístroj na českou měnu provozován v kasinu, a u výherních hracích přístrojů na cizí měnu.

Uvedený zákon upravuje též zákaz hry na výherních hracích automatech pro osoby mladší 18 let a to takto:

V žádosti o povolení k provozování výherních hracích přístrojů je žadatel povinen uvést jméno osoby nebo osob, které odpovídají za zákaz vstupu osob mladších 18 let do herny. Hernou se v tomto případě rozumí místnost nebo soubor místností, které jsou určeny zejména k provozování výherních hracích přístrojů. Zákaz vstupu pro osoby mladší 18 let platí do celého prostoru provozovny, nebo do místnosti, která je výhradně určena k provozování výherních hracích přístrojů, a nebo do oddělené části provozovny, která je určena k provozování výherních hracích přístrojů.

Dále tento zákon říká, že výherní hrací přístroj musí být umístěn tak, aby neumožňoval hru osobám mladším 18 let, nebo musí sám provozovatel učinit taková opatření, aby se tyto osoby nemohly hry účastnit. Ke splnění této podmínky je odpovědná osoba oprávněna požadovat předložení průkazu totožnosti.

Provozování výherních hracích přístrojů nesmí být povolováno ve školách, školských zařízeních, v zařízeních sociální a zdravotní péče, v budovách státních orgánů a církví, nebo i v sousedství uvedených budov. Obec je oprávněna okruh této vzdálenosti stanovit do 100 m a to vyhláškou (32).

V roce 2006 bylo na našem území v provozu celkem 56 218 hracích automatů. V porovnání s Německem, kde na jeden hrací automat připadá 500 osob a ve Francii dokonce jen 18 tisíc lidí, u nás jde o 200 osob. V našem státě je bohužel provozování výherních hracích přístrojů stále podporováno a to z důvodu krátkodobé vidiny tučných

příjmů. Jsme pravděpodobně jediným státem, který hazardní hry podporuje daňovými úlevami – hazard je totiž osvobozen od daně z příjmů!

Jediným, kdo v této věci začíná jednat jsou některé obce a města, které regulují provoz hracích automatů vyhláškou a to i přes to, že přijdou o miliony korun, které by z jejich provozování měly **(8)**.

Příkladem je Statutární město České Budějovice, které vydalo dne 17. prosince 2009 obecně závaznou vyhlášku číslo 1/2009, o stanovení míst a času, ve kterém je povoleno provozovat výherní hrací přístroje. V příloze č. 1 této vyhlášky jsou konkrétně vyjmenována místa, je jich celkem 106, kde lze provozovat po dobu platnosti vydaného povolení výherní hrací přístroje. Znamená to tedy, že dnem, kdy vešla v platnost výše uvedená vyhláška, nebude Statutární město České Budějovice povolovat již žádná nová místa, kde by byly provozovány výherní hrací přístroje **(26)**.

V současné době existují dva druhy sázení, na které zákon č. 202/1990 Sb. nepamatoval, protože v době jeho vzniku se v naší republice neobjevovaly. Jedná se o *videoterminály* a *internetové sázení*. To je jedním z důvodů, aby došlo ke kompletnímu přepracování více než deset let starého loterijního zákona, jelikož se ukazuje, že technika je o poznání dále než v devadesátých letech. Nový zákon o loteriích a podobných hrách se již dlouhou dobu připravuje. V této novele loterijní odbor ministerstva financí navrhol zakázat internetové sázky pod vysokými sankcemi. Argumentoval tím, že nelze kontrolovat sázení u mladistvých a dětí, a že by peníze ze sázek směřovaly do zahraničí **(30)**.

Internetové sázení není v České republice povoleno, ale přesto jej provozuje minimálně 14 společností v českém jazyce. 1700 virtuálních heren a kasin je na internetu zpřístupněno celých 24 hodin denně. V roce 2006 si sázková kancelář Betandwin nechala vypracovat průzkum, ze kterého jasně vyplývá, že u internetových sázkových firem je zaregistrováno již přibližně 4 % Čechů. Internetové hraní je rizikové také tím, že se do něj zapojují ženy a děti **(22)**.

1.1.2. Stav sázení v České republice

O značné „popularitě“ výherních hracích přístrojů (dále jen „VHP“) v České republice svědčí i fakt, že tyto přístroje mají trvale největší podíl v oblasti vsazených celkových objemů peněz. Denně je do jednoho VHP vsazeno okolo 2 700 Kč, což za rok činí téměř 1 000 000 Kč **(25)**.

V České republice bylo v roce 2008 vsazeno celkem 128 514,6 mil. Kč. Meziroční nárůst vsazených částek činil 18,6 %. Největší podíl zaujímají výherní hrací přístroje, kdy nárůst sázek v absolutních částkách byl 6 181 mil. Kč; z 57 165 mil. Kč v roce 2007 na 63 346 mil. Kč, tedy o 10,8 %. Navýšení sázek je samozřejmě ovlivněno nárůstem celkového počtu VHP. V roce 2008 bylo provozováno celkem 74 330 výherních hracích přístrojů. Graf tržního podílu jednotlivých druhů her podle vsazených částek za rok 2008 je uveden v příloze č.1 **(12)**.

1.2. Patologické hráčství

Hra je v životě člověka veskrze pozitivní, jelikož se při ní bavíme, můžeme získávat nové informace, přátele, nové dovednosti atd. Při této zábavě se hra může stát bohužel také cestou „do pekla“ a v tomto případě jde nejen o samotného hráče, ale i o celou jeho rodinu (manželku, děti, rodiče) a blízké okolí. Jedná se o hazardní hráčství, které přerůstá v patologické hráčství neboli gambling **(2)**.

Tento společenský fenomén se vyskytoval již v minulosti, ale od konce 20. století došlo k jeho prudkému nárůstu. Musíme si uvědomit, že patologické hraní je značný společenský problém, což nám ukazuje například to, že v posledních letech mnoho rodin v naší republice poznalo, jak umí hráčská závislost poznamenat život **(25)**. Američtí psychiatři srovnávají patologické hráčství se závislostí na drogách a to konkrétně na kokainu. Jde o to, že v případě obou těchto patologií dochází k enormnímu vybičování tělesných funkcí, které mají za následek úplné tělesné vyčerpání **(29)**.

Dalšími následky, které se vyskytují u lidí trpících touto poruchou, je ztráta zaměstnání, velké zadlužení a k tomu, aby získali peníze, lhaní nebo porušování zákona **(19)**.

Podle Mezinárodní klasifikace nemocí (MKN-10) spočívá toto onemocnění v častých a opakovaných epizodách hráčství, které přetrvávají na úkor materiálních, rodinných, pracovních a sociálních hodnot a závazků (2).

Americká psychiatrická asociace tuto diagnostiku zařadila mezi duševní poruchy už v roce 1980, což bylo zhruba o deset let dříve, než byla zařazena mezi „návykové a impulzivní poruchy“ do Mezinárodní klasifikace nemocí, která je platná od 1.1.1994, jelikož v předchozí verzi MKN se tato diagnostická jednotka vůbec neobjevovala **(1)**.

Pokud budeme vycházet z MKN-10, existuje zde patologické hráčství (označeno jako F63.0), které by se mělo rozlišovat od

- a) hráčství a sázkařství (Z72.6) – lidé, kteří patří do této skupiny, budou svůj zvyk držet na uzdě v případě, když budou čelit velkým ztrátám nebo nepříznivým důsledkům. Tito lidé hrají pro vzrušení, nebo se pokoušejí vyhrát peníze,
- b) nadměrné hráčství u manických pacientů (F30) – takový hráči trpí depresi a manickými epizodami (blíže vysvětleno v kapitole diagnostických kritériích patologického hráčství),
- c) hráčství u sociopatických osobností (F60.2) – v těchto případech jde o výskyt širší trvalé poruchy sociálního chování. Lidé trpící tímto druhem poruchy jsou agresivní, mají nedostatek zájmu o blaho a city jiných lidí **(19)**.

Typickým znakem patologického hráčství je *craving*, což znamená bažení nebo dychtění po hazardní hře, které je v mezinárodní klasifikaci nemocí vysvětlováno jako „silná touha, nebo pocit puzení užívat látku nebo látky“. Bažení souvisí i s dalšími znaky, např. že někdo pokračuje ve svém naruživém chování i přesto, že jsou mu známy škodlivé důsledky tohoto jednání. Možnost překonání bažení existuje, ale můžeme bez nadsázky říci, že co se týče návykových nemocí, jejich léčbu vždy komplikuje **(17)**.

Dalším klíčovým znakem, který patří k typickým projevům patologického hráčství je zhoršené sebeovládání. Jedná se přímo o zhoršené sebeovládání, vůči hazardní hře, které působí většinu sociálních a zdravotních problémů u „závislých“. Je pravděpodobné, že oba dva znaky, jak bažení tak zhoršené sebeovládání mají biologický podklad. Předpokládá se, že při rozvoji patologického hráčství se uplatňují dopamin a jiné neurotransmitery. V této souvislosti je například uváděno, že byly zaznamenány případy rychlého vzniku patologického hráčství u pacientů s Parkinsonovou nemocí po nasazení dopaminergní léčby (14).

1.2.1. Systémy podílející se na vzniku patologického hráčství

MUDr. Karel Nešpor vytvořil v roce 1995 model obsahující čtyři základní systémy, které se u různých lidí v různé míře podílejí na vzniku patologického hráčství, čímž nám tento model zároveň ukazuje, že tato nemoc nemá jen jednu příčinu.

- 1) *Psychický systém* – určití jedinci jsou zranitelnější než ostatní, například ti, kteří prožijí těžkou životní situaci, jako je úmrtí blízkého člověka, rozvod, propuštění ze zaměstnání apod. Hra jim v těchto případech pomáhá zapomenout na skutečnost, nebo mají tendenci za každou cenu vyhledávat riziko a vzrušení.
- 2) *Fyzický systém* – patologické hráčství nezpůsobuje sice silné tělesné odvykací příznaky, jako například alkohol nebo drogy, ale velmi často ovlivňuje psychiku a celkovou kondici člověka.
- 3) *Rodinný systém* - na jedné straně může rodina člověka před patologickým hráčstvím chránit, nebo jej bude podporovat při jeho léčbě, ale na druhé straně může i vzniku této závislosti napomáhat, což se může dít zejména v nefunkčních rodinách, neúplných rodinách nebo v sociálně slabých rodinách.
- 4) *Sociální systém* – společnost a naši zákonodárci mají na vzniku nebo prevenci svůj podíl, protože upravují hazardní hry a legalizují zákony. Mnoho lidí v tomto odvětví podniká vzhledem k vysokým finančním ziskům a tím navyšují dostupnost hazardních her (25).

1.2.2. Diagnostická kritéria patologického hráčství

A. Neustálé a opakované maladaptivní (nepřizpůsobivé) hráčské chování, které se vyznačuje nejméně pěti ze zde uvedených příznaků:

1. Zaujetí hráčstvím – hráč má plnou hlavu myšlenek na minulé hráčské zážitky, následky hazardu nebo plánování nového hazardu, nebo myšlenek na to, jak a kde získat další peníze na hraní.
2. Má potřebu hrát se stále většími částkami peněz za účelem dosažení žádoucího vzrušení.
3. Opakovaně a neúspěšně se snaží zvládnout hraní, přerušit jej, nebo se ho úplně vzdát.
4. Při těchto pokusech o přerušování hraní nebo vzdání se hry se objevuje neklid a podrážděnost.
5. Hraní je bráno jako způsob útěku od problémů nebo snaha zbavit se dysforické nálady, jako je pocit úzkosti, bezmoci, viny, deprese.
6. Pokud prohraje peníze ve hře, často se vrací další den, aby je znovu získal („hon“ na svou prohru).
7. Lže osobám ve svém okolí – členům rodiny, terapeutům i jiným, aby zastřel rozsah svého hráčství.
8. Páchá trestnou činnost, jako jsou podvody, krádeže, zpronevěry nebo padělání peněz, aby získal peníze na financování hráčství.
9. Spoléhá se na jiné, že za něj napraví špatnou finanční situaci způsobenou jeho hráčstvím a poskytnou k tomu své peníze.
10. Hráčstvím ohrozil nebo úplně ztratil rodinu, významné přátele, práci nebo příležitost ke vzdělání či kariéře.

B. Hráčství nelze vysvětlit manickou epizodou, jelikož v tomto případě se jedná o máni, která je projevem duševní nemoci. Je charakterizována nejméně 1 týden trvajícím obdobím, ve kterém se projevuje např. zvýšená, euforická, nepřiměřeně veselá

nálada a často přeceňování vlastních schopností, velikášství, zbytečné riskování a neúměrné utrácení peněz, které může vést k hráčství **(24)**.

Pokud se zamyslíme nad uvedenými kritérii, můžeme zde najít podobnost se znaky jiných závislostí, jako například zvýšené množství času, které návykový problém zabírá, špatné sebeovládání, pokračování vzdor škodlivým následkům. *Lze tedy říci, že patologické hráčství má se závislostmi mnoho společných rysů, přestože se nejedná o závislost v pravém slova smyslu (20)*.

1.2.3. Problémy a rizika související s hráčskou závislostí

Většina hráčů si myslí, že jejich hlavním problémem je zadluženost. Avšak, jak už bylo výše uvedeno, tím hlavním problémem je patologické hráčství, které nejsou schopni sami ovládnout **(11)**.

Problémy a následky, které vznikají v souvislosti s hráčskou závislostí se na sebe postupně vzájemně nabalují a dopadají na jedince, jeho blízké i vzdálené příbuzné a další osoby. Tyto negativní následky můžeme rozdělit do několika skupin:

- hráčské poruchy,
- rodinné dysfunkce a domácí násilí,
- hráčství mladistvých a nezletilých,
- alkoholové problémy a jiné drogové závislosti,
- psychické poruchy a psychózy,
- sebevraždy, sebevražedné myšlenky a sebevražedné pokusy,
- výrazné finanční problémy,
- kriminální chování.

Je prokázáno, že řada těchto uvedených problémů se u patologických hráčů vyskytuje a že u řady z nich se objevuje v kumulované formě (25).

Patologičtí hráči mají sklon onemocnět psychosomatickými chorobami v důsledku stresu. Dvacet procent těchto lidí se někdy v průběhu svého hráčského života pokusí o sebevraždu (10).

Měli bychom si uvědomit, že hazardní hra není problémem pouze samotného hráče, ale nás všech a to už například z toho důvodu, že nejen hazardní hra, ale i alkohol, či drogy můžou zasáhnout kohokoliv, třeba i vás (9).

1.2.4. Kritéria patologického hráčství

Člověk, který propadl hráčské vášni, ztrácí kontrolu především sám nad sebou, ale i nad svým časem a penězi. Patologické hráčství je charakteristické tím, že postupem času se vyvíjí směrem k hlubší a hlubší závislosti a objevuje se zde řada průvodních jevů. Při vzniku patologického hráčství prochází hráč třemi fázemi:

Fáze vyhrávací – jde o první fázi, vtažení do hry. Jedinec stále více svého času věnuje hře a doufá ve výhru. V souvislosti s tím stupňuje i výši sázek.

Fáze prohrávací – v této fázi se již hovoří o chorobném hráčství. Hráč prohrává stále více, hraje častěji a to z důvodu, aby získal zpět prohrané peníze. Hraní skrývá před rodinou, půjčuje si peníze a svému okolí lže. Postupem času zjišťuje, že jeho rodinné vztahy a vztahy s nejbližším okolím jsou značně narušené, mladistvý má problémy ve škole, dospělí v zaměstnání. Dluhy platí s opožděním, nebo není vůbec schopen je splácet.

Fáze ztráty sebekontroly – v této třetí fázi se gambler pro získání potřebných finančních prostředků pro hru uchyluje k trestnému jednání, a to zejména v oblasti majetkové trestné činnosti. Dlouhé hodiny prosedí u hracích automatů. Hra mu přináší velké negativní sociální důsledky, jako jsou ztráta přístřeší, rozpad rodiny, vězení apod. V tomto stupni se hráč dostává do hluboké deprese a objevují se i suicidální pokusy. Zahraniční statistiky uvádějí, že v porovnání s ostatní populací se gambleři pokusí o sebevraždu 5-10krát častěji (20).

Pokud hráč dospěje do třetího stádia, nastává většinou doba léčby. Jestliže je průběh léčby úspěšný, dostává se pacient do dalších třech fází:

Fáze kritičnosti – zde hráč začíná být realistický, snaží se, hledá pomoc a naději, přestává hrát. Přemýšlí zodpovědněji, jasněji uvažuje, provádí si svou finanční inventuru, zkoumá svou schopnost řešit problémy a rozhodovat se správně. Pokud to jde a má možnost, vrací se do zaměstnání.

Fáze znovuvytvoření – má připraven finanční rozpočet a začíná splácet dluhy. Je schopen přijímat své slabé stránky, plánuje, jak nahradit škody. Začínají se zlepšovat vztahy v rodině k partnerovi, má nové zájmy, navrácí se sebeúcta, rodina a přátelé mu začínají znovu věřit. Je méně podrážděný, klidnější a trpělivější, více času tráví s rodinou, pracuje na vyřešení právních komplikací.

Fáze růstu – stále více se přestává zabývat myšlenkami na hru, je schopen projevovat druhým lidem náklonnost a pomáhat jim. Pohotově řeší různé problémy, začíná si rozumět a chápat sebe a druhé. Nachází nový způsob života. Této fáze dosáhnou jen někteří, jiní zůstanou kdesi v půli cesty a mnoho dalších se na cestu k duševnímu zdraví ani nevydá (27).

Můžeme si položit otázku: Jak dlouho to trvá, než se člověk stane patologickým hráčem? Každý případ je individuální, ale většinou bohatě postačí jeden až tři roky. Pokud se však jedná o děti nebo dospívající, zde bývá průběh podstatně rychlejší. V některých případech postačí několik týdnů nebo měsíců. Není však pravidlem, že se každý hráč dostane ze stádia výher až k zoufalství. Záleží samozřejmě na tom, jak brzo si uvědomí nebezpečí a rozhodne se přestat s hrou. Čím dříve, tím lépe a o to větší má naději, že se mu to podaří (19).

1.3. Hazardní hráči

V České republice se gamblersství stalo jedním z nejrozšířenějších problémů

návykových nemocí. Můžeme říci, že je ohrožena celá populace, ale přesto lze vymezit rizikové skupiny (23).

U nás není znám přesný počet patologických hráčů, jsou pouze k dispozici údaje, kolik dospívajících má zkušenosti s hazardní hrou. Tyto udávají, že každý 10. muž ve věku 18 let hraje na výherních hracích automatech 1x měsíčně nebo častěji. Odhadem je v České republice patologických hráčů 0,5 až 1 % populace, přičemž mnoho ostatních je postiženo nepřímo např. rodinní příslušníci, nebo oběti opatrovací trestné činnosti (15).

1.3.1. Kdo je nejvíce ohrožen hazardní hrou

Mladí lidé

Jak je již výše uvedeno, u dětí a dospívajících vznikají závislosti všeho druhu mnohem rychleji a to i v případě patologického hráčství. Tyto osoby se právě z důvodu potřeby finančních prostředků stávají často například pachateli vykrádání automobilů a utržené peníze z prodeje kradených věcí použít pro hru.

Muži

Do nedávné doby jsem se setkávali především s muži jako patologickými hráči a je pravdou, že oni jsou skupinou nejvíce ohroženou. V současné době však není výjimkou, že patologické hráčství existuje i u žen. Bohužel v těchto případech to má horší vliv na rodinu a výchovu dětí, než pokud jde o muže.

Profesionální hráči

Profesionální hazardní hráč, který ovládá různé triky, dovednosti a podvůdky, je schopen na hazardní hře nějakou donu vydělávat (např. karbaníci). Riziko, že propadne patologické hráčské vášni, je u těchto lidí značné.

Hyperaktivní (nadměrně živé) děti s poruchami pozornosti

Tyto děti jsou více ohroženy a je zvláštní, že přestože někdy nevydrží v klidu sedět ani jednu vyučovací hodinu, u automatu dokáží trávit v kuse několik hodin. V jejich

dětském věku je většinou lákají pouze „zábavní“ automaty, ale tímto si zvykají na herny a mají před očima negativní vzory hazardních hráčů. Ovšem z druhé strany řada patologických hráčů byla v dětství zcela bezproblémová a problém se u nich vytvořil až v dospělosti.

Zaměstnanci restaurací, barů

Dalšími ohroženými jsou číšníci, protože i tito lidé při výkonu svého zaměstnání přicházejí velmi často do styku s hazardní hrou a výherními hracími přístroji, což může opět lákat ke hře z důvodu vidiny výhry.

Nezaměstnaní a ti, kteří selhali ve škole nebo v učení

Nezaměstnanost nebývá většinou příčinou hazardní hry, ale jejím důsledkem! Ovšem je pravdou, že „zahálka plodí neřest“, jak říká latinské přísloví.

Někteří další

Do této skupiny patří alkoholici, ti, kteří přeceňují význam peněz, lidé v obtížné životní situaci, nebo děti citově strádající a ty, na které rodiče nemají čas (21).

Poměrně často se sekáváme s problémy, které způsobuje hazardní hra i u profesionálních sportovců nebo podnikatelů. Tyto problémy se nevyskytují pouze u výše uvedených profesí, ale můžeme se s nimi setkat i u relativně bezpečných zaměstnání a také například u invalidních důchodců. Ohroženi jsou v určité míře všichni (13).

1.3.2. Problémy hazardního hraní v pracovním prostředí

Převážná většina patologických hráčů je zaměstnána a můžeme se s nimi setkat jako nadřízený, kolega nebo např. zákazník. Některé profese jsou ve vztahu k problémům působených hazardem rizikovější než jiné, ty jsou uvedeny i v předchozí kapitole. K velmi nebezpečným zaměstnáním patří zejména práce v hernách a kasinech a to z důvodu, že zde na zaměstnance působí například stres, interpersonální konflikty, špatný vzduch a pasivní kouření, pocit fyzického ohrožení nebo hluk.

Hazardní hraní se v pracovním prostředí projevuje především:

- hráč žádá zaměstnavatele o dřívější vyplacení zálohy,
- není ochoten hovořit o finančních záležitostech a tajnůstkaří,
- vybírá si neplánovaně dny dovolené,
- má konflikty se spolupracovníky kvůli dluhům vůči nim, je podrážděný s kolísavými náladami,
- přichází exekuce na plat, nebo se objevují návštěvy věřitelů přímo na pracovišti,
- v pracovní době se zabývá materiály, které souvisejí s hazardem, nebo navštěvuje webové stránky o hazardu,
- zaměstnavatel by měl být na pozoru, když zaměstnanec pracuje často přesčas, nebo když má další vedlejší pracovní poměr. Toto jsou signály, že má vyšší potřebu peněz **(18)**.

Mezi rizika problémového hazardního hraní v pracovním prostředí patří zejména:

- pozdní příchody, časté absence, dlouhé polední přestávky,
- hráč není schopen vysvětlit předčasné odchody ze zaměstnání, nebo vzdání se z práce, lže a používá výmluvy,
- zhoršuje se u něho výkon a kvalita práce,
- prodává v práci své osobní nebo odcizené věci, nebo krade majetek zaměstnavatele a následně se jej snaží prodat,
- zneužívá služebního telefonu, který je mu k dispozici,
- u patologických hráčů je i vyšší riziko korupce,
- je s ním špatná komunikace – mlží, vyhýbá se komunikaci a hraje komunikační hry,
- hrozí zde i vyšší riziko souběžného užívání alkoholu nebo jiných drog **(18)**.

1.3.3. Typy hazardních hráčů

Pro hráče je velmi obtížné podívat se na vlastní problém skutečně nezaujatě a nestranně. Ani pohled jiných lidí nebývá často objektivní, a to proto, že nemusejí znát potřebné informace a nemusejí patologickému hráči rozumět (21).

Hazardní hráče můžeme rozdělit do tří skupin

1. *Sociálně adaptovaní*, ti hrají pro zábavu ze hry, doufají ve výhru, která by jim pomohla vyřešit finanční problémy, ale mají hraní pod kontrolou.
2. *Profesionálové* se nazývají ti, kteří jsou falešnými hráči a svou hrou si vydělávají na životní potřeby.
3. *Chorobní hráči*
 - a) Jsou to ti, kteří hráčství propadli po předchozí neúspěšné životní kariéře, která vedla k sestupu na společenském žebříčku. Můžeme sem řadit i nadprůměrně inteligentní osoby, dobře profesionálně orientované, kteří mají hazardní hru jako svůj životní styl. V poslední době není však výjimkou, že se k této skupině přidávají i nezaměstnaní, příjemci sociálních podpor nebo recidivisté.
 - b) Do této skupiny patří především mladiství, kteří mají problémy v chování v rodině i škole, dále pak nezaměstnaní – mající zkušenosti s drogami a s tím souvisejícím pácháním trestné činnosti – toto jsou lidé, kteří propadli hraní na automatech a herna se stala jejich druhým domovem (31).

1.3.4. Hráčská přesvědčení a bludy

Přesvědčení o rychlém zbohatnutí prožívá hráč především v první fázi nemoci. V této době hraní nebývají prohry vysoké a dochází k ojedinělým, šťastným náhodným výhrám. Tyto šťastné epizody by hráči měli brát tak, že se nebudou již více opakovat.

Pokud se jedná již o patologického hráče, není zde šance, že hrou zbohatne. Výhra je pro něj největší hrozbou, která jeho stav ještě zhorší.

Přesvědčení o vlastní genialitě a štěstí znamená, že hráč si myslí a je přesvědčen o tom, jak je chytrý a mazaný, jelikož objevil systém, jak výherní automat funguje. Toto přesvědčení neprovází jen lidi bez vzdělání, ale např. i vysokoškolské profesory.

Přesvědčení o tom, že má situaci pod kontrolou, je velmi silné, hráč si myslí, že ostatní jsou proti němu břídilové. On totiž ví, jak přelstít automat, protože mu rozumí a pronikl do jeho systému. V žádném případě si nepřipouští, že by mohl být patologickým hráčem.

Přesvědčení, že nikdo nic nepozná. V tomto případě jde však jen o nebezpečnou iluzi. Svou nemoc nemůže patologický hráč utajit. Začíná to tím, že si okolí všimne, že jste myšlenkami jinde. Vykládáte s nadšením o své výhře a postupně se objevuje neklid a podrážděnost. Vše nakonec stejně vyjde najevo a důsledky jsou rozpad rodiny, pracovních i osobních vztahů **(11)**.

Blud spořitelny. Je velmi nebezpečné si namlouvat, že by patologický hráč mohl někdy vyhrát ztracené peníze nazpět. V tomto případě si hráč plete hernu se spořitelnou, kde by si mohl peníze vyzvednout, ovšem pokud by je tam uložil. I kdyby se stalo, že by trochu peněz skutečně vyhrál, samozřejmě by došlo k tomu, že by se prohloubilo jeho patologické hraní.

Blud úniku a odreagování. Podle tohoto bludu si hráč myslí, že hazardní hrou unikne před problémy, které má v osobním, rodinném nebo pracovním životě. Samozřejmě, že tomu tak není a naopak hra přispívá k tomu, aby problémy narůstaly. Čím déle hráč věří tomuto bludu, tím bolestnější bude probuzení do reality.

Blud o štědrých automatech a laskavé štěstěně. Velmi naivní jsou hráči, kteří mají představu, že existují automaty, které rozdávají na potkání peníze a pomohou jim k tomu, aby měli zač nakoupit dárky pro své blízké. V těchto případech však hráči spíše přispívají na luxusní automobily nebo dovolené pro majitele herny **(19)**.

1.3.5. Gamblerství a kriminalita

Za jednu z největších oblastí vzniku kriminality je považováno právě hráčství. Jedná se především o trestnou činnost, která má majetkový charakter, nebo majetkový výnos.

Pachatele této trestné činnosti lze rozdělit do několika skupin.

- a) Jde o osoby, které páchají trestnou činnost související přímo s provozováním hazardních her. Jedná se zejména o nelegální provozování hracích automatů, neoprávněné provozování loterie a dalších sázkových her, nebo sem patří i osoby umožňující hraní dětem a mladistvým.
- b) Gambleři, kteří trestnou činnost páchají z důvodu svého patologického hráčství, se dopouštějí trestné činnosti, která je především majetkového charakteru a je směřována vůči rodině, okolí, přátelům. Výjimkou nejsou ani případy podvodů na hracích automatech.
- c) V dalších případech jde například o zaměstnance kasin, heren, krupiéry, kteří zneužívají toho, že se legálním způsobem podílejí na provozování hazardních her a páchají trestnou činnost tím, že krátí zisky, kradou aj.
- d) I zde se setkáváme s organizovanou kriminalitou spolu s vydíráním. V těchto případech jde o trestnou činnost, která je páchána na majitelích nebo provozovatelích heren a kasin.
- e) Osoby, které využívají návykovou chorobu u jiných osob, tímto páchají trestnou činnost přímo na hráčích. Takovou trestnou činností je například lichva, pohlavní zneužívání, prostituce, vydírání, krádeže. Pokud jde o případy mladistvých gamblerů, je vždy spojena s ohrožováním mravní výchovy mládeže.

Nejrozšířenější jsou v této oblasti krádeže, zpronevěry, podvody, loupeže, vloupání, poškozování cizí věci, ale i vraždy. Přestože se jedná o rychle rostoucí sociálně patologický jev mající vysokou latenci a prokazatelně se vyskytuje v řadě

násilní a majetkové trestné činnosti, nevyskytuje se v policejních statistikách patologické hráčství jako motiv činu (23).

1.4. Vliv patologického hráčství na zdraví, rodinu a děti

1.4.1. Patologické hráčství a tělesné zdraví

Hráčství působí negativně nejen na sociální život, rodinné vztahy atd., ale má vliv i na tělesné zdraví samotného hráče. Jak již bylo výše uvedeno, je patologické hráčství přirovnáváno k závislosti na drogách a to konkrétně na kokainu, jelikož v obou případech dochází k vyčerpání a k nebezpečnému vybičování tělesných funkcí (19).

V případě patologických hráčů se ve větší míře jedná o muže, u nichž je větší riziko srdečních chorob než u žen, a to i za normálních okolností. Stres spojený s hrou, zmatený způsob života nebo vyčerpání toto riziko ještě zvyšují. Následkem toho *je ohroženo srdce*.

Další nemoci související se stresem, které se vyskytují v důsledku patologického hráčství, jsou – vysoký krevní tlak, cukrovka, střevní nemoci, vředová porucha žaludku a dvanácterníku. Tyto zdravotní problémy se však nevyhýbají ani příbuzným hráčům, jelikož i na ně působí nadměrný a dlouhotrvající stres.

Několikahodinové vysedávání u hracích automatů spojené se stresem působí problémy v oblasti *krční a bederní páteře* – to může způsobit dlouhotrvající bolestivé potíže.

Zanedbání péče o zdraví – hráči jsou tak zaujati hrou, že zapomínají na preventivní prohlídky např. u zubního lékaře, což má za následek vznik neléčených nemocí chrupu.

Zanedbávání výživy – zde se jedná o konzumaci chudé, nezdravé, nevyvážené stravy, kde je opět příčinou zaujetí hrou a tím „málo“ času na jídlo.

V neposlední řadě musíme uvést riziko tělesných problémů, způsobených používáním *alkoholu, cigaret a jiných návykových látek*, které se při hře často užívají.

V současnosti se objevují případy patologického hráčství a závislosti na pervitinu. Je to velmi nebezpečná kombinace, jelikož pervitin je droga, která ještě více než alkohol napomáhá k ukvapenému a neopatrnému jednání. Někteří hráči začali pít, nebo brát drogy až v době, kdy se ocitli úplně na dně – díky své hře přišli o peníze, rodinu, práci, přátele. V těchto případech se tak jejich situace ještě zhoršila a dá se říci, že z jednoho problému si udělali problémy dva **(19)**.

1.4.2. Patologické hráčství a rodina

Rodinu můžeme definovat jako přirozenou primární skupinu nebo instituci, která stále tvoří základní článek společnosti. Je založena na manželství a pokrevním příbuzenství, což jsou rodiče, prarodiče, sourozenci atp. **(6)**.

Z pohledu patologického hráčství může mít rodina ochrannou funkci, ale zároveň opačně může napomáhat k rozvoji tohoto chování. Mezi rizikové faktory, které mohou napomoci rozvinout hráčství, se ukázaly deprivace v dětství, psychická subdeprivace, problémy z okruhu návykových nemocí u rodičů, nebo v hodnotovém žebříčku rodiny byl kladen vysoký důraz na finance. To však nevylučuje vznik patologického hráčství v případě zdravého vývoje jedince **(21)**.

1.4.2.1. *Vliv patologického hráčství na partnerky a manželky*

Na manželský nebo partnerský vztah má tento druh nemoci bezpochyby negativní účinek. Ve vztahu dochází postupně k hádkám, odcizování, nedůvěře a konfliktům. O začínajících problémech s hraním většinou partnerka netuší. Záměrně používám slova partnerka nebo manželka, jelikož statisticky stále převládají mezi gamblery muži, přestože v dnešní době ani žena – hráčka není výjimkou.

První známky toho, že muž hraje automaty, může partnerka spatřovat v tom, že je často sama doma, začínají se objevovat neplacené účty, nesrovnalosti ohledně financí. V této počáteční fázi však žena přijímá výmluvy a lhaní. Snaží se partnera omlouvat i sama před sebou. Některé ženy si myslí, že manžel má milenku, protože se vyskytly problémy v jejich sexuálním životě. Často uvádějí, že jejich partner se jakoby začal měnit. Nakonec se ukáže skutečnost, že nejde o milenku, ale o hazardní hru, a nastupuje

období, kdy se partnerka snaží pomoci se splácením dluhů a chce omezit manželovo hraní. Toto samozřejmě nikam nevede a ona sama se dostává do „bludného kruhu“. Prožívá stresové situace, strach z věřitelů, z vymahačů dluhů, má pocit osamocení a bojí se být sama (2).

Ve většině případů mají partnerky nebo manželky se svým závislým mužem problémy jen proto, že se v nich samy stále udržují. Snaží se neustále zachraňovat, kryt přemlouvav zapírat, ale čím déle to dělají, tím více si užívají problémů se závislostí. Pro pocit, že něco udělaly, stále věří, doufají, zlobí se, prosí, přemlouvají, vyhrožují, ale vůbec nic to není platné. Čas běží a ony neustále slyší to samé – lži, výmluvy, sliby, hrozby, které se velmi často vyplní. Přestávají mít čas na své děti, své přátele, příbuzné i samy na sebe a vše podřizují hazardním hrám svých partnerů a manželů. Ve většině případů ženy čekají na okamžik, kdy partner se vším přestane. Toho se však nikdy nedočkají, pokud samy něco neudělají (7).

V případech vztahu nebo manželství s patologickým hráčem není téměř nikdy dobrá prognóza, že tento vztah vydrží a více než často končí rozchodem či rozvodem (2).

1.4.3. Patologické hráčství a děti

Pokud jde o rodinu, ve které je matka nebo otec patologickým hráčem, má to jednoznačně nepříznivý vliv na výchovu a duševní vývoj dítěte. V těchto případech je velmi důležité, aby dítě vědělo, že problémy a konflikty, které mají rodiče mezi sebou, *nezavinilo*. Jde o to, že mladší děti přeceňují důsledky svého chování a myšlení. V takovém případě si dítě tuto situaci může vztahovat na sebe, cítit se vinné a spojovat ji například se svým špatným prospěchem ve škole.

V žádném případě není v pořádku dělat si z dítěte spojence proti otci, který je patologickým hráčem. Na takový postoj vůči dospělému není vůbec připraveno. Pokud k takovému postavení dítěte v rodině dojde, může být vztah k otci trvale narušen a jeho obnova je velmi obtížná. Co je tedy nejlepší udělat, aby se dítě uchránilo od této situace? Je důležité, aby v rodině byly zachovány tradice a stereotypy jako oslava jeho

narozenin, pohádka na dobrou noc, nebo pravidelně připravované jídlo. Samozřejmě, že nejlepší je vyřešit problém s patologickým hráčstvím co nejrychleji **(19)**.

1.4.3.1. Děti, mladiství a hazardní hra

Patologické hráčství je téměř ve většině případů tajené, z tohoto důvodu si rodiče nejprve mohou všimnout, že jejich dítě začíná být nezodpovědné, zanedbává školu a má absence, ztrácí se peníze z jejich peněženek a později pak i věci z domácnosti **(2)**.

V případě zkušeností s hazardní hrou je znám výskyt u dospívajících ve věku 16 let. Celoživotně byla tato zkušenost u chlapců 15,3 % a u dívek 7,2 %. V případech, kdy se jednalo o hraní na hazardních automatech 1krát týdně nebo častěji, šlo u chlapců o 2,4 % a u dívek o 0,6 %. Z tohoto vyplývá, že vzhledem k dostupnosti hazardních her v naší republice, se dá předpokládat nárůst patologického hráčství a s tím souvisejících problémů i u dospívající mládeže **(16)**.

Zabránění dětem a mladistvým zapojovat se do hazardních her, nebo ubíjet čas hrou na hracích automatech a utrácet tak peníze vlastní, rodičů nebo dokonce získané nezákonným způsobem, je velmi obtížné. Pro provozování hráčské vášně jsou peníze nezbytné, a proto jsou mladší osoby nepřímou nuceny opatřovat si finanční prostředky různými způsoby, např. krádežemi peněz, věcí z aut, z bytů, nebo prostitucí, prodejem drog a další trestnou činností. Pro mladé je představa výhry natolik reálná, že zcela odmítají vysvětlení, že peněžní vklad do hry musí několikanásobně převyšovat možný zisk provozovatelů automatů. Nebezpečnost pro děti a mladistvé, kteří se věnují hře na automatech spočívá zejména v tom, že návyk na hru se dá vytvořit za poměrně krátkou dobu **(23)**.

V květnu 2008 vypracoval senátor Josef Novotný „Studii hazardních her v České republice a navrhované změny“, ve které jsou uvedeny výsledky rozsáhlého školního dotazníkového šetření ESPAD, které bylo provedeno v roce 2003. Z tohoto šetření vyplývá, že hraní na VHP výrazně převažuje u chlapců a dá se předpokládat, že do dnešní doby se tato skutečnost nezměnila. Tabulka hraní VHP podle pohlaví, věku

a frekvence hraní v roce 2003 je uvedena v **příloze č. 2 (22)**.

1.4.3.2. Dětská herní centra

V roce 2007 došlo v České republice k rozšíření dětských koutků s hracími automaty pro nejmenší (např. Mikiland v Praze na Černém mostě). Rozdíl mezi automaty pro dospělé a těmito pro děti je jen v tom, že děti hrají o pětikorunové žetony, za výhru dostanou kupony, které poté vymění za hračku nebo i atraktivní dětskou motorku. Psychologové se shodují, že se tímto u dětí vytváří podmíněný reflex a jde o cílenou přípravu pro důmyslnější hrací přístroje. Nejen neomezená reklama na ulicích a ve sdělovacích prostředcích, ale i tato dětská centra se stávají velmi nebezpečným vývojovým trendem pro hazardní hráčství **(22)**.

2. CÍL PRÁCE

Hlavním cílem bakalářské práce bylo zjistit, jaké jsou dopady patologického hráčství na jednotlivce, jeho rodinu a rodinný systém.

Dílčí cíle:

C1: Zjistit, zda patologického hráčství ohrozilo zaměstnání gamblera a jaké byly sociální dopady.

C2: Zmapovat vliv patologického hráčství na manželský nebo partnerský život.

3. METODIKA

3.1. Metodický postup

Pro svou práci autorka zvolila metodu kvalitativního výzkumu. Jedná se o takový výzkum, k jehož výsledkům se nedopracovává pomocí statistických procesů nebo jiných způsobů kvalifikace. S kvalitativním výzkumem je spojeno několik přístupů, které se považují za základní a v této oblasti mají své pevné místo. Při kvalitativním výzkumu můžeme vycházet například z fenomenologické výzkumné tradice. Ve výzkumech požaduje tento princip nepředpojatý přístup k analýze problému. V užším významu je cílem fenomenologie objektivní poznání smyslu věci, nebo-li uchopení jejích invariant, přičemž jevy (fenomény) se zkoumají takové, jaké ve skutečnosti jsou, a ne takové, jak je na ně z dosavadních znalostí obecně nahlíženo. Při tomto druhu výzkumu je kladen důraz na porozumění, jak jedinec vnímá určitou zkušenost tím, jak se věci samy člověku ukazují. Kvalitativním výzkumem lze tedy získat podrobný popis při zkoumání jedince či fenoménu (5).

Cílem kvalitativního výzkumu je vytváření nových hypotéz, dále nového porozumění a v neposlední řadě vytváření teorie. Při provádění tohoto výzkumu se snažíme sebrat co nejvíce informací o velmi malém počtu jedinců a nalézt struktury, pravidelnosti, které v nich existují. Posláním kvalitativního výzkumu je porozumění lidem v sociálních situacích (3).

Ve své bakalářské práci použila autorka pro účely výzkumu polostrukturovaný rozhovor, který byl nejvhodnějším způsobem získání informací. Pro tuto techniku je typické, že se vyznačuje zejména vysokou výpovědní hodnotou pramenící z důvěry informanta /respondenta/ k výzkumníkovi. Cílem je tedy získání důvěry a vytvoření atmosféry otevřenosti, která je velice důležitá pro validitu výpovědí informanta. V takto strukturovaném rozhovoru použije autorka formu otevřených otázek, ale tak, aby korespondovaly s jasně stanoveným cílem výzkumu. Rozhovor bude prováděn s každým jednotlivým informantem zvlášť. V polostrukturovaném rozhovoru se zvyšuje aktivita interviewujícího, forma a způsob odpovědí na pokládané otázky zůstává

víceméně volná. V tomto případě si respondent může sám vybrat styl odpovědí (4).

Všechny otázky byly voleny tak, aby co nejlépe posloužily k naplnění a dosažení stanovených cílů v mé bakalářské práci.

Pro rozhovor byly použity předem připravené soubory otázek (**příloha č. 3**), které sledovaly tyto oblasti:

- 1) *otázky vedené ke zjištění základních statistických údajů,*
- 2) *otázky, které se týkají současného sociálního prostředí,*
- 3) *otázky týkajících se hraní na výherních hracích přístrojích,*
- 4) *otázky týkající se financování hry a finanční situace hráče,*
- 5) *otázky týkající se vlivu patologického hráčství na rodinný a společenský život,*
- 6) *otázky týkající se způsobů řešení problému patologického hráčství,*

3.2. Charakteristika výzkumného souboru

Výběrový soubor byl tvořen prostřednictvím známých osob a jejich okolí, přičemž žádný z deseti oslovených patologických hráčů spolupráci neodmítl. Respondenti byli vybíráni kvótním výběrem, kdy kvótou bylo, že vybraný patologický hráč žije na území Jihočeského kraje, trvale v Českých Budějovicích nebo ve Volarech, je starší 18 let a procentické zastoupení dle pohlaví bude odpovídat rozložení patologických hráčů v populaci. Tento soubor byl cíleně zvolen i z důvodu srovnání respondentů krajského města, kde žije téměř 100 000 obyvatel a města, které má pouze okolo 4 000 obyvatel a nachází se v blízkosti státních hranic. Dalším podstatným důvodem, ke kterému bylo přihlédnuto, jsou i výrazné rozdíly pro možnost zaměstnání v těchto městech a jejich okolí. Výběr byl proveden tak, aby korespondoval s cílem této práce, což znamená podat ucelené ozřejmění daného jevu tak, jak se odvíjí ve výpovědích oslovených hráčů.

Z výzkumného souboru, který tvořilo celkem 10 respondentů, bylo osm hráčů, kteří provozovali hru na výherních hracích přístrojích v hernách nacházejících ve městě České Budějovice a dva hráči bydlí trvale ve městě Volary, kde se také věnovali hře na automatech. Jednotlivé rozhovory byly provedeny s každým hráčem samostatně, v různých restauracích, vždy dle výběru dotazovaného.

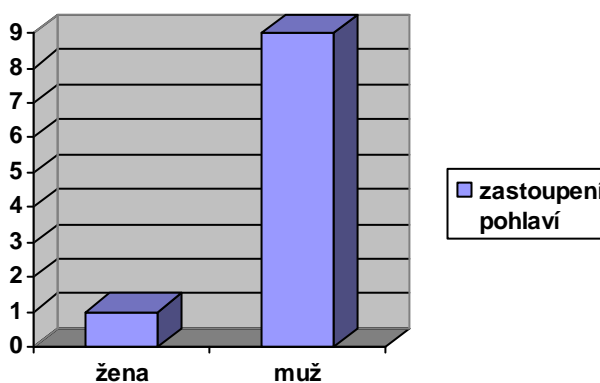
Cílem kvalitativního výzkumu bylo přiblížit a odhalit svět, ve kterém patologičtí hráči žijí, nebo žili v období svého hraní na automatech, a můžeme se tak částečně pokusit vžít do jejich osudů. Výzkum byl prováděn v období od listopadu 2009 do února 2010. Před zahájením každého rozhovoru byli respondenti informováni, k jakému účelu budou jimi podané informace použity, jaký průběh bude mít rozhovor, a zároveň byl kladen velký důraz na zachování jejich anonymity. Rozhovor s každým respondentem trval, včetně navázání kontaktu, přibližně 120-150 minut.

Získaná data byla následně kvalitativně zpracována a zaznamenána do předem připravených záznamových archů, ze kterých byl zpracován vlastní kvalitativní výzkum.

4. VÝSLEDKY

Vlastní kvalitativní výzkum byl prováděn formou polostrukturovaného rozhovoru s deseti patologickými hráči, kteří trvale žijí v osmi případech na území města České Budějovice a ve dvou případech ve městě Volary.

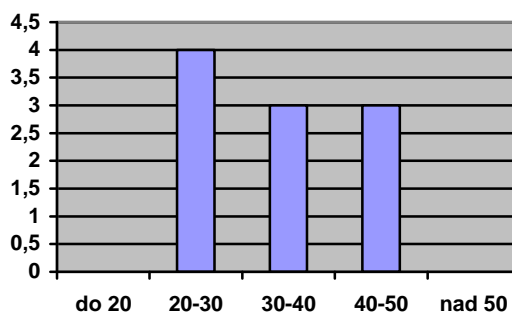
Graf 1: Zastoupení respondentů dle pohlaví

Zdroj: Vlastní výzkum

Ve výběrovém souboru bylo zastoupení pohlaví takové, že z deseti respondentů bylo celkem 9 mužů a 1 žena.

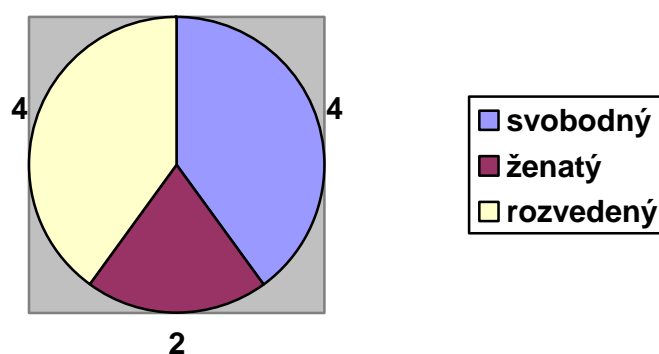
Graf 2: věk respondentů

Zdroj: Vlastní výzkum

Nejvíce z dotázaných se pohybovalo ve věkové hranici od 20 do 30 let. Stejný počet dotázaných byl pak v rozmezí věku 30-40 a 40-50 let. Ve věku do 20 let a nad 50 let nebyl nikdo z respondentů.

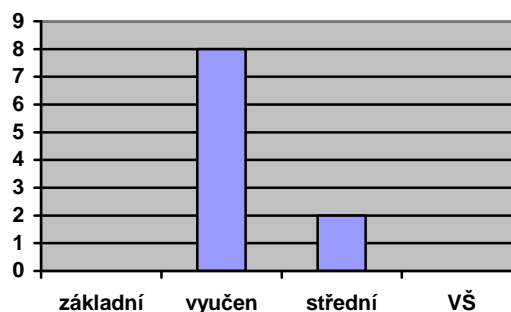
Graf 3: Stav respondentů

Zdroj: Vlastní výzkum

V případě rodinného stavu byl stejný počet svobodných a rozvedených, z toho jeden z respondentů byl rozvedený již dvakrát. Dva z dotazovaných byli v době výzkumu ženatí.

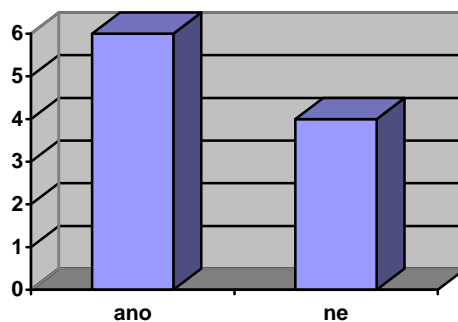
Graf 4: Vzdělání respondentů

Zdroj: Vlastní výzkum

Ve vzdělání dotazovaných převažovalo vyučení v oboru, a to v osmi případech. Jeden muž a jedna žena měli ukončené středoškolské vzdělání.

Graf 5: Absolvování léčby patologického hráčství respondenty

Zdroj: Vlastní výzkum

Celkem šest hráčů ukončilo své patologické hráčství léčbou. Tři zbývajících přestali hrát s pomocí svých blízkých a jeden respondent v hraní na VHP pokračuje.

Hráč č. I

„Jmenuji se Dan a je mi 25 let (České Budějovice)

Jsem svobodný, ale mám přítelkyni, se kterou chodím dva roky. Děti nemám, ale v budoucnu bych je určitě chtěl. Vyučil jsem se zedníkem a v době, kdy jsem začal hrát na automatech, jsem pracoval u jedné stavební firmy. V současné době nemám stálé zaměstnání. Pracuji pouze příležitostně na fuškách. Dřív, když jsem chodil s mým tátou do hospody na pivo, viděl jsem ho několikrát hrát automat. On do něj vždycky hodil tak kolem dvou stovek a šel domů, nemůžu o něm říct, že by byl patologický hráč.

Poprvé jsem si zahrál na automatu asi v 17 letech, protože mě k tomu pustil starší kamarád, který už hrál pravidelně. U něj jsem viděl, že několikrát vyhrál, a nešlo zrovna o málo peněz. Vždycky mě to lákalo, ale bylo mi líto dát do automatu peníze, které jsem si vydělal prací na stavbě. Pak přišla doba, kdy jsem zatoužil po tom, že si koupím auto a neměl jsem dost ušetřených peněz. Řekl jsem si, že zkusím štěstí a třeba se mi povede je rozmnožit výhrou. V té době mi bylo 19 let. Hrací automaty byly už velmi snadno dostupné a i pár bloků od našeho domu byla jedna herna. Nejprve jsem začal hrát s menšími vklady, bylo to tak po dvou až třech stovkách, byl jsem opatrný. Nevyhrával jsem často, ale občas se zadařilo. Všichni mě pak plácali po ramenou a říkali, jaký mám štěstí. Peníze na hru jsem si bral z ušetřených peněz na auto, ale ty pomalu ubývaly, protože jsem sice někdy vyhrál, ale šlo jen o menší výhry, které jsem pak stejně utratil v hospodě s kámošema. Vždycky, když jsem vyhrál, jako bych dostal energii a měl hroznou chuť hrát znovu.

Zpočátku jsem si peníze nepůjčovat, protože mi stačilo to, co jsem si vydělal. Postupně jsem ale začal hrát za víc peněz v domnění, že mám větší šanci na výhru a konečně si koupím to auto. Stalo se to, že úspory došly a nestačila mi kolikrát ani výplata. Přestal jsem dávat peníze rodičům na domácnost, nekupoval jsem si svačiny apod. Začal jsem to řešit tím, že jsem si vždy před výplatou půjčoval peníze od kamarádů, které jsem jim zase po výplatě vrátil. Takhle to šlo pořád dokola. Když jsem se začínal dostávat do finanční krize, tak jsem prodal nějaké věci, které pro mne v tu dobu nebyly důležité, jako třeba mikrosystém, online brusle, MP4 přehrávač a tak. Moc

jich nebylo. Ale zase to bylo proto, že mi chyběly peníze na základní věci. Jen kvůli tomu abych mohl hrát a sehnal peníze na hru, jsem nic neprodával. Nikdy mě nenapadlo, abych třeba někde něco ukradl kvůli tomu, abych si zafinancoval hru. Na to jsem moc velký strašpytel. Naštěstí nedošlo k tomu, abych dostal exekuci, protože když jsem si půjčil, tak od kámošů a ti by mě nikdy neudali.

Celkem jsem na automatech prohrál asi kolem 400 000 Kč, ale myslím, že za tu dobu, co jsem hrál, to ještě není tolik. Při hře jsem svým způsobem relaxoval a odreažoval se. A taky pocit vzrušení ze hry, to jsem měl fakt rád. Bavilo mě to a líbila se mi ta naděje na výhru. V průběhu doby, kdy jsem hrál, mě nikdy nenapadlo, že bych patřil k patologickým hráčům, vždycky jsem si myslel, že až budu chtít, tak hrát přestanu.

Někdy mi bylo líto prohraných peněz. Ale žijeme jen jednou a pořád jsem věřil, že ta velká výhra určitě přijde a já si přilepším. V práci se stalo to, že přišlo propouštění a já byl skoro první na řadě, ale to bylo spíš proto, že jsem byl jeden s nejmladších. Teď jsem už skoro rok nezaměstnaný. Takže hraní vliv asi nemělo, podle mého. Neměl jsem nikdy žádné zdravotní problémy. Občas jsem byl akorát nervózní, když mi docházely peníze, a tak jsem vykouřil třeba krabičku cigaret, někdy i dvě. Nikdy mě nenapadlo, že bych si sáhl kvůli hraní nebo dluhům na život, na to se mám až moc rád. Ne vždy byla situace jednoduchá, ale tenhle extrém jsem nikdy v úvahu nebral. Jediný, co jsem si vždycky vyčítal, bylo, že jsem prohrál všechny ty peníze, co jsem měl ušetřené na to auto, teď už si ho asi jen tak nepořídím. Někdy si říkám, že jsem slaboch, protože jsem ztratil kontrolu sám nad sebou.

Když rodiče zjistili, že hraji, překvapila mě reakce táty, který byl celkem v pohodě, věřil mi, že do toho nespádnou. Myslel si, že nejsem takový blbec. Máma o mě měla strach a vždycky se mě ptala, kam dávám peníze a proč mi pořád nějaké chybí. Sem tam mi něco podstrčila, i když sama jich moc neměla. Na mámu to asi mělo největší dopad, měla se mnou starosti. Z kamarádů zůstali někteří ti dobří, stýkáme se pořád. Někdo je na mě naštvaný, protože mu dlužím nějaké peníze. Ale tak to v životě chodí, mají na to právo a nemůžu vycházet s každým.

Když jsem se seznámil s mojí přítelkyní, ta věděla, že hraji, tak jsem si začal pomalu uvědomovat, že tudy cesta nevede, protože jsem neměl peníze na to, abych jí mohl koupit dárek, nebo ji pozvat na večeři, do kina, a to mě štvalo. Jeden týden jsem prohrál opět všechny peníze z výplaty (už po několikáté) a nezbylo mi nic jiného, než si zase půjčit. Od kamarádů a mámy. Sám jsem si říkal, že tohle už není normální. No a když jsem přišel za mámou, tak na mě spustila, že se půjdu léčit, jinak že mě vyhodí z domu a ať si žiji jak chci. Tátu jsem asi dost zklamal. Sám si teď říkám, že jsem to všechno zkazil. Nevím, co jsem si myslel. Přítelkyně také chtěla, abych se léčil, jinak že se se mnou rozejde.

Máma mi pomohla se zařizováním léčby. Táta se snaží hledat mi nějaké místo na stavbě, abych mohl pomalu splatit dluhy. Hodně mě podporuje moje přítelkyně, která se mnou stále drží. Prohrál jsem fakt dost peněz a bál jsem se, že to bude pokračovat, proto jsem poslechl rodiče a přítelkyni a šel se léčit. Toto je moje první léčba. Zatím se držím, nehraji a doufám, že to tak zůstane.“

Hráč č. II.

„Jmenuji se Pavel a je mi 20 let (České Budějovice)

Jsem svobodný, ale jeden rok už chodím s holkou. Děti nemám. Vyučil jsem se kuchařem, ale v tomhle oboru jsem pracoval jen jeden rok. Teď pracuji ve firmě na výrobu plastových oken jako pomocný dělník. Pracuji tady skoro rok. Nikdo z mé rodiny nikdy automaty nehrál.

Začal jsem hrát když mi bylo 18 pryč. Po práci jsem chodil s kámošema na pivko a o víkendech jsme pořádně pařili. Rád jsem se napil a pak, když jsem se dostal do nálady, tak mě hrozně lákalo zahrát si na bedně a vyhrát. Bydlím kousek od centra města a tady je dostupnost automatů a heren vůbec dost velká. Když jsem viděl v baru, kam jsme chodili s klukama, jak barmanka vyplácí výhru jednomu chlapovi, řekl jsem si, že to prostě musím zkusit a že budu mít určitě taky štěstí. Jasně, že jsem prohrál, tenkrát to byl asi tisíc. Jenže pokaždé, když jsem na to pivo šel, tak jsem se lupnul a začal hrát. Vklady se samozřejmě zvyšovaly, protože jsem chtěl prohrané peníze dostat zpátky. Postupně jsem se začal těšit na to, až si sednu k bedně a dám si k tomu pivko. V hraní přišly i nějaké výhry a to pro mě byla motivace pokračovat dál. Jenže výhry nepokryly náklady a mně docházely peníze, tak jsem to začal řešit tím, že jsem si začal půjčovat od kámošů, zhruba tak po tisícovce, někdo mi půjčil i víc. Časem jsem prohrával i výplatu, začal mít nedostatek peněz na hru. S půjčkami od kámošů už to taky nešlo, protože jsem jim peníze nevracel a oni mi pochopitelně odmítli půjčovat další. Došlo na další řešení toho, abych měl na hru. Vzal jsem DVD přehrávač, obraz, hodinky, zlatý řetízek, počítač a nakonec i skútra a postupně to prodával do zastaváren nebo bazarů. Jednou jsem ukradl rodičům peníze, co měli doma, šlo asi o deset tisíc. Jinak jsem nikdy nic neukradl, ale někdy mě takový myšlenky napadaly. Prostě potřeba peněz na hru byla velká a já jsem se pořád zabýval jenom myšlenkami, kde seženu peníze a jak si zase máčku. Nikdy nedošlo k tomu, aby moje dluhy řešili exekutoři nebo mě za něco řešila policie. Celkem jsem prohrál okolo 320 000.

Myslím si, že v době, kdy jsem hrál, tak mi hra přinášela uspokojení a vzrušení, ale teď jsem názoru, že mi nic nepřinesla a spíš mi vzala. To jsem si uvědomil bohužel

až pozdě. V době, kdy jsem hrál, jsem se takovými myšlenkami vůbec nezaobíral. Nemyslím, že by mi hra způsobila nějaké zdravotní problémy. Přes všechno ostatní nedošlo k tomu, aby mě vyhodili z práce, protože tam jsem dělal pořád stejně a je to asi taky proto, že tahle práce mě baví. Někdy, když jsem byl finančně úplně na dně a posilněn alkoholem, přemýšlel jsem, co budu dělat a napadla mě i myšlenka na sebevraždu. Pokaždé, když jsem se ráno vzbudil a vzpomněl si, že jsem zase hrál, myslel jsem, že to nepřežiju, velice mě to štvalo a měl jsem výčitky svědomí. Když se kouknu zpátky, tak si říkám, že jsem měl úplně tmu před očima, že jsem tomu propadl a dokázal jít až tak daleko, že jsem ukradl našim ty peníze. Teď musím posílit svoji vůli, abych vydržel a nezačal znova hrát.

S rodiči jsem se nebavil a lhal jsem jim. Pokud jsem nemusel domů, tak jsem tam nešel. Když jsem jim ukradl ty peníze, bylo hrozný zle, ale zase to časem vyšumělo. Oni nevěděli, že hraji, možná to v té době jen tušili. Kamarádi na mě byli hodně naštvaní, když jsem hrál, ale když zjistili, že jsem se začal léčit, tak měli radost a podporují mě v léčbě. Dluhy, co u nich mám, se snažím splácet, tak myslím, že bude všechno jako dřív.

To, že jsem na automatech závislý, jsem si uvědomil asi v době, kdy byla částka dluhů vysoká a já neměl možnost, jak je splatit, bylo to skoro po dvou letech hraní. V té době jsem si řekl, že s tím musím něco dělat, že už to takhle dál nejde a nemůžu takhle žít. Moje holka věděla, že hraji, ale neměla tušení, jak moc jsem se zadlužil. Když se se mnou chtěla o hraní bavit, tak jsem jí vždycky bez problémů přesvědčil, že jsem v pohodě a mám rozum, a že se o to nemusí starat. Potom, co jsem se rozhodl, že budu svou situaci nějak řešit, jsem se jí se vším přiznal. To byl vlastně jeden z prvních a těžkých kroků k mé léčbě. Bála jsem se, že se se mnou rozejde, ale ona se zachovala skvěle a v mém rozhodnutí mě podporovala. Společně jsme našli institut, kde mi byla nabídnuta léčba a já ji bez rozmýšlení přijal. Chtěl jsem se zbavit svojí závislosti a věděl jsem, že bez odborné pomoci to sám nezvládnu. Taky jsem chtěl vyřešit celou tu situaci s dluhy. Léčím se poprvé, ambulantně a zatím úspěšně, již 4 měsíce NEHRAJI.“

Hráč č. III

„Jmenuji se Radek a je mi 22 let (České Budějovice)

Jsem svobodný, nemám přítelkyni a jsem bezdětný. Vyučil jsem se jako obráběč kovů a od vyučení pracuji v jedné firmě jako dělník. V mojí rodině se patologické hráčství u nikoho nevyskytlo, ale jeden z mých nejlepších kamarádů je také gambler.

Hrát jsem začal hned potom, co mi bylo 18. Jak už jsem říkal, jeden z kamarádů je gambler a ten mi tenkrát ukázal, jak se bedny hrají. Věděl jsem, že on do nich háže spoustu peněz, byl jsem i u toho, když vyhrál za jeden večer 50 000 Kč. Když jsem začal občas hrát, bylo to proto, že jsem měl plno volného času, chodil s klukama po barech a už mě nebavilo jen tak sedět u stolu a kecat. Taky jsem měl před sebou vidinu těch peněz, které můžu vyhrát, a pak toho, co si za ně koupím. Byl jsem přesvědčený, že určitě nebudu hrát v takové míře jako můj kámoš. Přímě v baru, kam jsme chodili, mají místnost s automaty, takže jsem nemusel chodit nikam daleko. Začínal jsem hrát vždycky tak za 100 za 200 maximálně za 500 Kč. Když mi pak automat nic nedal, šel jsem pryč. Jenže postupně jsem zjišťoval, že hra mi přináší uspokojení a že mě baví, když můžu být napnutý z očekávání výhry. Doba strávená u automatu se prodlužovala a s tím rostla i výše peněz, které jsem na hru potřeboval. Párkrát se mi stalo, že jsem prohrál celou výplatu, ale protože jsem bydlel u rodičů, o jídlo jsem měl postaráno, a to, že nemám peníze, jsem jim vždycky nějak vysvětlil, třeba tím, že jsem je někomu půjčil. Prostě jsem lhal. Jenže všechno bylo vlastně naopak a já jsem si začal půjčovat peníze od ostatních. Byli to kamarádi, spolupracovníci, ale několikrát i obsluha herny, kteří mě znali. Částky, které jsem vložil do automatu, se zvyšovaly, protože jsem čím dál víc toužil po tom hrát a vyhrát. Vždycky jsem věřil, že se mi to povede. Postupem času už mi nikdo peníze půjčovat nechtěl, protože jsem je přestal vracet, a tak jsem šel a vzal si půjčku 100 000 Kč. Byl jsem rozhodnutý, že z toho vrátím, co dlužím, a za zbytek si koupím nějaké nové věci. Jenže jsem zaplatil ty největší dluhy a nakonec skoro všechny zbylé peníze prohrál. Koupil jsem si akorát nový telefon, DVD a nějaké oblečení. Peníze opět došly a touha po hře byla čím dál větší, protože mě to prostě přitahovalo. Doma jsem všechno zatím úspěšně tajil. Věci, které jsem si nakoupil, jsem

zase prodal a ne jen ty. Prodal jsem i televizi a horské kolo. Začal jsem i přemýšlet nad tím, že půjdu a vykradu nějaké auto, nebo že ukradnu někde někomu mobil, jen abych získal nějakým způsobem peníze na hru. Jednou jsem něco podobného udělal, ale víc se o tom nechci bavit. Nikdy nedošlo k tomu, abych měl exekuci, nebo mě vyšetřovala policie. Propadal jsem tomu čím dál víc a nevěděl jak dál. Prohrál jsem asi kolem 450 000 Kč.

O zaměstnání jsem nepřišel, protože v práci jsem se držel a pracoval dobře, byl to vlastně jediný čas, kdy jsem byl chráněn před automaty. Žádné zdravotní problémy způsobené hraním nemám. Několikrát mě napadaly myšlenky, že si něco udělám a budu mít od všeho pokoj, ale to bylo většinou vždycky, když jsem byl opilý a sám. Měl jsem výčitky svědomí, že jsem prohrál tolik peněz, říkal jsem si, co jsem za ně mohl mít a žralo mě to, že nedokážu přestat. Ale to bylo až v době, kdy mi postupně všechno docházelo. Někdy jsem si říkal, že jsem lempl, že nedokážu vyhrát, a když jsem náhodou vyhrál, tak jsem si zase říkal, jaký jsem borec, a že se štěstí obrátilo ke mně.

Rodiče se od někoho jiného dověděli, že hraji a byli z toho úplně hotoví. Pořád opakovali, co budu dělat, jak ty dluhy zaplatím, abych se šel léčit, nebo že mě vyhodí z bytu, a že to je hrozná ostuda. Kamarádi mi zůstali, ti, co mi půjčili peníze, řekli, že mi počkají se splácením, protože to nebyly žádné velké částky a baví se se mnou dál jako předtím. To, že mám problém, jsem si uvědomil po dvou letech od doby, kdy jsem začal hrát, takže asi když mi bylo 20. Na naléhání rodičů jsem se rozhodl, že se půjdu léčit, chtěl jsem to i sám, ale neměl jsem k tomu ze začátku odvahy, cítil jsem se trapně. Už jsem nemohl dál a chtěl jsem změnit svůj životní styl a zbavit se závislosti. Podstoupil jsem ambulantní léčbu.

Když jsem se přestal léčit, byl jsem přesvědčený, že jsem z toho venku. Asi půl roku bylo vše v pořádku a já se hernám vyhýbal. Pak začaly nějaké problémy v rodině, nechci o nich mluvit, měl jsem plno volného času a všechny vydělané peníze jsem nosil u sebe. To mě vedlo k tomu, že jsem začal znovu hrát. Nedošlo to však tak daleko jako před mojí první léčbou, protože již znám následky. Nyní podstupuji již druhou léčbu.“

Hráč č. IV

„Jmenuji se Zuzana, je mi 32 let (České Budějovice)

Jsem rozvedená 4 roky a mám 10 letou dceru. Moje dcera žije od rozvodu se mnou, s otcem se stýká velmi zřídka. Myslím, že s dcerou mám dobrý vztah, ale o mých problémech, které jsem si způsobila hraním, neví. Vystudovala jsem gymnázium. V současné době jsem si pronajala malé bistro rychlého občerstvení, kde pracuji sama. Dříve jsem pracovala v bance, ale protože snižovali stavy, dostala jsem výpověď. V té době jsem potkala kamaráda, který provozoval hernu. Ten mi nabídnul práci provozní v této herně, kterou jsem tenkrát z nouze přijala. Moji rodiče se rozvedli, když mi bylo 12 let, ale co si pamatuji, tak u nás v rodině nikdo automaty nehrál.

Myslím, že v dřívějších dobách moc automatů v hospodách nebyvalo, tak nebyla ani taková příležitost, jako je dnes, kdy je město, řekla bych, zahlcené hernami. Když jsem přišla o tu práci v bance, byla jsem zoufalá, protože práci jsem potom ani během následujících čtyř měsíců nesehnala. Pak jsem tedy přijala tu práci provozní, která obnášela zajišťování zboží na baru pro hráče a hlavně mít u sebe zálohy na výhry z automatů, které jsem jim vyplácela. Bývalo to i 150 tisíc. Dále jsem z automatů vybírala prohrané peníze a celou hotovost držela u sebe do doby, než si vše šéf odvezl. Mít u sebe tolik peněz a vidět, že některý hráči vsadí třeba jen 5 tisíc a odnesou si třeba 80 tisíc, bylo velmi lákavé, protože po dobu, kdy jsem byla bez práce, jsem měla vypůjčováno od přátel a známých celkem dost peněz. Nedalo mi to a zkusila jsem si zahrát. Nejprve jsem hrála po malých částkách, a peníze na tuto hru jsem si brala ze záloh, s tím, že až vyhraji, vše vrátím. Protože vyúčtování se šéfem bylo daleko, zkusila jsem hrát pokaždé, když jsem přišla do práce a bohužel prohrála většinu peněz, které byly vybrány z automatů a i zálohu na výhry. Měla jsem podepsanou hmotnou odpovědnost, a tak mi bylo jasné, že je to zpronevěra, ale víra ve výhru a s tím i zaplacení všech mých dluhů, byla silnější. Když mi šéf, potažmo kamarád z mládí, zavolal, že za 3 dny přijede udělat vyúčtování, byla jsem zoufalá. Domluvila jsem se s jedním hráčem a za posledních 20 tisíc, které jsem mu zaplatila, jsme sehráli přepadení v herně v nočních hodinách. Strašně jsem se bála, že pravda vyjde najevo,

a měla jsem z toho strašné deprese, jak to všechno dopadne se mnou a hlavně s dcerou. Po pár dnech jsem se šéfovi svěřila, jak to bylo, abych se nedostala do vězení a navíc mě začal vydírat hráč, se kterým jsme přepadení sehráli a chtěl další peníze. Šéf mi dal pár dnů na to, abych peníze sehnala.

Nezbylo mi nic jiného, než poprosit svou matku, jestli by mi nepomohla. Ta mi dala všechny své peníze celkem cca 300 000 Kč, které pokryly dlužnou částku. Půjčila mi je prý kvůli mé dceři, aby mohla normálně žít se svou matkou a nijak to neohrozilo její život, ale s tím, že jí je budu splácet. Jakmile jsem vrátila peníze šéfovi, v herně jsem skončila. Hra mi nic nepřinášela, jen mi vzala. Nehrála jsem proto, že bych z toho měla nějaký zážitek nebo vzrušení, ale proto, že jsem chtěla vyhrát všechno zpět. Nějakou dobu jsem brala prášky na uklidnění, protože jsem byla v neustálém stresu, ale nikdy mě nenapadlo sáhnout si na život. Lituji všeho, co se stalo. Když si představím, co bychom si s dcerou za prohrané peníze užily, kdybychom je měly. A nejvíc si vyčítám, že jsem se nechala takhle zblbnout a mohla kvůli tomu všemu přijít i o dceru. Nebýt pomoci mé matky, možná jsem skončila ve vězení.

Nemyslím si, že jsem případ na léčení, ale dohnala mě k tomu situace, kdy jsem nechtěla dlužit svým přátelům a známým a hlavně příležitost hrát každý den, zkusit prostě štěstí, kdy vlastně nemusíte nikomu říkat o peníze. Moje hraní na automatech trvalo pouze necelý měsíc, ale následky mohly být nedozírné. Nebýt pomoci mé matky, možná jsem skončila ve vězení a nejvíce by to odnesla moje dcera. Věřím, že k automatům už se nikdy nepřiblížím a že podobnou práci bych už nikdy nepřijala, i kdyby měl být výdělek sebelepší.“

Hráč č. V

„Jmenuji se Roman a je mi 22 let (České Budějovice)

Jsem svobodný, ale mám přítelkyni, s kterou chodím 3 roky. Děti nemám. Vyučil jsem se jako kuchař-číšník a hned po škole jsem začal pracovat v restauraci, kterou vlastní můj otec. Zde pracuji dodnes. V mojí rodině nikdo nikdy automaty nehrál.

Součástí naší restaurace je i herna a vždycky, když jsem chodil do práce, pozoroval jsem ty lidi, co k nám chodili na jídlo, nebo jen tak posedět a pak třeba sedli k bedně a naházeli do ní nějaké peníze. Někteří víc, někteří míň. Někdo vyhrál, někdo prohrál a mě to samotného začalo lákat, takže jsem si sám chtěl vyzkoušet, jak to funguje a jestli budu mít štěstí. Poprvé jsem vzal 200 Kč a vložil je do automatu, po chvíli jsem vyhrál 500 Kč, které jsem okamžitě vybral a šel domů spokojený a o něco bohatší. Za nějakou dobu jsem to zkusil zase, protože jsem si chtěl přilepšit, ale nic jsem nevyhrál. Nedalo mi to a zkoušel jsem sem tam štěstí. Zpočátku po malých částkách, tak kolem 200 Kč. Pak jsem zjistil, že máme nové vysokosázkové automaty, kde se dá hrát hned třeba za 1000 Kč. V tu dobu jsem ještě nechápal, jak může někdo hrát za tolik peněz. Časem mě ale zlákal vysoké výhry a podařilo se mi po nějaké době vyhrát 3000 Kč. V tu chvíli jsem byl hrdý, že jsem vyhrál tolik, a myslel jsem si, jaký nejsem frajer. Přítelkyni jsem pozval na večeři a na diskotéku. Někjaké peníze z téhle výhry mi ještě zbyly, tak sem si řekl, že zkusím štěstí znova a zopakujeme si ten hezký večer s mojí holkou. Jenže jasně, že došlo na to, že jsem všechno během chvíle prohrál a už se to se mnou vezlo. Protože jsem chtěl dostat prohrané peníze zpět, šel jsem a půjčil jsem si od táty z trezoru, od kterého jsem měl klíče, peníze. Napřed šlo o 2 000 Kč, které jsem prohrál, tak jsem šel ještě jednou pro 5 000 Kč, s tím, že až vyhraji, všechno tam vrátím. Nakonec jsem skončil na 15 000 Kč a neměl je z čeho vrátit. Všechny jsem je totiž prohrál. Další „báječný“ nápad jsem dostal, když jsem si uvědomil, že mám i klíče od automatů. Vybral jsem z nich potřebnou částku a vrátil ji do trezoru. Až potom mi došlo, že vlastně ty peníze budou chybět při inventuře. Nic lepšího mě nenapadlo než jít do banky a vzít si půjčku. Vzal jsem si 50 000 Kč s tím, že vrátím peníze a za zbytek si pořídím něco nového do bytu. Než jsem si něco nového

koupil, zahrál jsem si opět automat. Prohrál jsem i zbytek peněz z půjčky. Takhle to šlo dál a nakonec jsem si vzal čtyři půjčky, takže z platu, když jsem zaplatil nájem a poplatky za byt, mi zbylo asi kolem dvou tisíc. Na krátkou dobu se mi podařilo přestat, ale pak jsem si k těm bednám zase stoupl a mačkal a mačkal. Peníze mi došly, tak jsem chodil opět do trezoru a bral tam prachy jako blázen v přesvědčení, že už musím konečně vyhrát a dostat všechno zpátky. Nakonec jsem tátovi ukradl z trezoru celkem 100 000 Kč. Peníze jsem zase z automatu vybral a dal je do trezoru. Byl jsem úplně mimo a po práci jsem začal hrát ten vysokosázkový automat, protože jsem si myslel, že jenom hra mě dostane s téhle situace. Opakovalo se, ale to samý, co předtím a já prohrál celkem 500 000 Kč. Když to táta s mámou zjistili, bylo pěkný peklo. Máma mi řekla, že si vezme půjčku a já taky a všechno tátovi vrátíme, ale to ještě nevěděla, že mi žádnou už nikdo nedá. Vlastně jsem se dopustil krádeže, ale táta by na mě trestní oznámení nikdy nepodal. K exekuci taky nedošlo, protože mi nakonec naši pomohli. Celkem jsem tedy prohrál skoro 1 000 000 Kč.

Hra mi přinášela určitý druh vzrušení, ale taky jsem se cítil jako štvanec, když jsem sháněl ty peníze. Protože jsem pracoval u táty, tak mě z práce nevyhodil, ale jen pod podmínkou, že se půjdu léčit a všechno dám do pořádku. Cítil jsem se psychicky úplně vyčerpaný a na dně. Dost často jsem přemýšlel o sebevraždě. Měl jsem ohromné výčitky za to, co jsem způsobil našim. Oni navíc prodali jedno auto a část dluhů za mě zaplatili. Všechno jsem také řekl své přítelkyni a ta mě strašně podržela, když řekla, že se z toho dostaneme, a že mi s tím pomůže – je úžasná. Přiměla mě k tomu, že jsem si přiznal, že jsem gambler. Kdybych neměl rodiče a moji přítelkyni, myslím, že už bych tu dneska nebyl. Přítelkyně je smířená, že budeme muset všechno splácet, ale chce se mnou být dál. Samozřejmě pod podmínkou, že už se nikdy automatů ani nedotknu. Moje hraní netrvalo příliš dlouho, ale mělo katastrofální následky. Moc lidí v mém okolí o tom, že jsem gambler, nevědělo, takže jsem o žádné přátele nepřišel. Domluvil jsem si léčbu a nastoupil do léčebny. Zde jsem byl 3 měsíce a teď se léčím pouze ambulantně. Je to moje první léčba a určitě i poslední.“

Hráč č. VI

„Jmenuji se Jiří a je mi 45 let (České Budějovice)

Jsem ženatý a to již 20 let, ale manželka mi vyhrožuje, že se se mnou rozvede, samozřejmě kvůli dluhům a mému hraní. Mám dvě děti, syna Lukáše (18 let) a dceru Markétu (15 let). Teď je taková situace, že jsou u manželky a za mnou přijedou, jen když se jim chce. Úplně to chápu, prostě jsou na mě naštvaní. Vyučil jsem se soustružníkem a zatím ještě podnikám, ale budu muset asi skončit, protože se v tom plácám a nevydělávám žádné peníze. Asi půjdu na pracák a budu si shánět nějaké jiné zaměstnání. V mé rodině nikdo na automatech nehrál, ale kámoš, který mě naučil hrát na bednách, ten hraje déle než já a je gambler. Ten už do toho spadl fakt hodně.

Právě s ním jsem chodil do hospody na pivko a když jsme šli domů, tak naproti hospodě byla herna, do které jsme chodili. Doma to byl pro mne už takový stereotyp, takže jsem ani nechvátil s návratem. Když jsem viděl, že se dá fakt vyhrát, moc jsem to chtěl taky zkusit a ukázat doma, jak jsem dobřej, že jsem dokázal vyhrát. Myslím si, že dostupnost automatů je v našem městě velká. Když si chcete zahrát, nemusíte dlouho hledat. U mě to začalo asi před 4 lety. Zprvu jsem hrál tak jednou dvakrát týdně, ale pak se to začalo stupňovat a zvyšovaly se i moje vklady do automatu. Peníze, co jsem měl pro svojí osobní potřebu, mi stačily jen chvíli, tak jsem začal dávat manželce míň na domácnost, ale ani to nebylo řešení, tak jsem si začal půjčovat od kamarádů. Šlo to nahoru a dolů, půjčil jsem si, pak jsem třeba vyhrál i 20 000 Kč, tak jsem to zase vrátil, protože mi to bylo nepříjemný. Jenže dluhy se stupňovaly a nešlo to pokrýt výhrami, protože těch tolik nebylo. Stále jsem ale doufal, že ta velká výhra přijde a já všechno splatím a vezmu rodinu třeba na večeři. Když už mi nechtěli kamarádi půjčovat, zkusil jsem i půjčku v bance. Tu jsem dostal a celou ji prohrál. Taky jsem prodal pár věcí, jako třeba hodinky, zlatý řetízek, kvalitní mobil a koupil jsem si levnější. Někdy mě napadaly i myšlenky, že bych mohl někde něco ukrást a pak to prodat, ale strach byl silnější než já, tak k tomu naštěstí nedošlo. Exekutoři ani policie mě nikdy za nic neřešili. Nejsem schopný odhadnout, celkovou částku, kterou jsem v automatech prohrál, ale určitě to bude víc než 300 000 Kč.

Při hraní pro mě všechno okolo přestalo existovat a prožíval jsem napětí a vzrušení. Byl to pro mě úžasný pocit, když jsem vyhrál, jako by mě to nabilo a hrál jsem dál s vidinou, že se to podaří znovu. Jenže těch výher bylo fakt málo. Podnikání v rámci možností provozuji dál, ale tím, že jsem vysedával po hernách, tak jsem taky někdy nestíhal zakázky a postupně jsem tak přišel o zákazníky. Kvůli hraní jsem teď víc nervózní a podrážděný. Občas mívám deprese. Taky jsem se jednou popral s jedním kámošem, kterému jsem dlužil peníze a měl jsem pak přeražený nos. Když jsem byl opilý, tak mě někdy napadaly myšlenky, že bych všechno ukončil a vzal si život, ale pak jsem se z toho vyspal a bylo to dobrý. Určitě jsem měl výčitky svědomí, že připravuji rodinu o peníze, že dlužím kámošům, ale touha po hře a to vzrušení při ní bylo silnější. Když jsem vyhrál, tak jsem si připadal lépe, jenže postupně s každou další prohrou přišly výčitky a deprese.

Hraní jsem před ženou dlouho tajil, vymýšlel jsem si důvody, proč jí dávám málo peněz na domácnost, proč jsem pořád pryč z domu. Vždycky jsem to nějak zahrál do autu. Manželka mi pořád nadávala, že jsem k ničemu, že nedokážu vydělat peníze, že všechno propiju s chlapama v hospodě. Děti, když slyšely naše hádky, tak mi vyčítaly, že je všechno kvůli mně a že když nejsem doma, tak mají větší klid. Všichni z rodiny na mě byli naštvaní. Nakonec se manželka i s dětmi ode mne odstěhovala, to bylo před rokem, ale zatím jsme pořád manželé. Děti se mnou moc nekomunikují, promiňte nechci o tom dál mluvit. Když se to stalo, tak jsem začal přemýšlet nad tím, co budu dělat, ale hrát jsem nepřestal. Když jsem náhodou s dětmi mluvil, říkaly mi pořád jen abych přestal hrát, nebo že se úplně zničím. Některý kamarády jsem ztratil, nějaký nový jsem našel, mezi nimi právě byli hráči jako já. Většinu těch starých jsem ale ztratil.

Když jsem zůstal sám, musel jsem se začít starat o poplatky za byt, o jídlo atd. I přesto, že jsem ještě hrál, začalo mi docházet, jak mi rodina chybí a že se do hraní potápím čím dál víc. Žena mi řekla, že pokud se nepůjdu léčit a nepřestanu hrát, tak se se mnou rozvede. Došlo mi, že to myslí opravdu vážně, a to mě donutilo k tomu, abych nějak začal řešit svoji situaci. I přesto, že jsem jí tak ublížil, zkontaktovala doktora a domluvila mi léčení, s kterým jsem souhlasil a slíbil, že se pokusím s tím něco dělat. Je to moje první léčba a doufám, že poslední. Nechci, aby se se mnou žena rozvedla.“

Hráč č. VII

„Je mi 47 let, jmenuji se Karel (České Budějovice)

Jsem rozvedený už více než 8 let. Mám dceru, je jí 18 let. S manželkou ani s dcerou se moc nestýkám. Žijí si svůj život a já vlastně taky. Vyučil jsem se řemeslo. Jsem vyučený truhlář. Pracovat jsem začal hned po skončení učňáku. Byl jsem vždycky šikovný, práce se dřevem mne bavila. Pracoval jsem v dílně blízko Českých Budějovic. Byla tam dobrá parta. Líbilo se mi tam. V současné době jsem bez práce. Abych řekl pravdu, pracuju jenom příležitostně. Snažím si přivydělat i zhotovováním různých zakázek pro kamarády. U nás v rodině nikdy a nikdo na automatech nehrál. Za doby, kdy jsem byl dítě, ani takové možnosti nebyly. Vyrůstal jsem na malém městě, kde žádné herny nebyly. Až do doby relativně nedávné jsem si neuvědomoval, že by hra na automatech, notabene výherních mohla někomu tak zásadně ovlivnit život jako mě.

Vždycky jsem si rád zašel po práci na jedno, dvě piva. Manželce to nevadilo, vrátil jsem se vždycky včas a v pořádku domů. Do restaurace, kam jsem chodil, nainstalovali asi před deseti lety výherní automaty. Jak jsem každodenně poslouchal zvuky, které provoz automatu doprovázely, snažil jsem se předpovídat, kdy to vyjde a někomu se výhra dostaví. Když už jsem si myslel, že se musí „vítězství“ nad automatem dostavit, pokusil jsem se taky zkusit štěstí. Někdy to vyšlo, ale zřídka kdy to bylo hned napoprvé. Tam právě vznikal ten moment, kdy chcete dostat zpátky to, co jste prohrál a cítíte svou moc nad automatem, nechcete se vzdát a zdá se vám, že každá další hra je tou poslední, výherní a vy půjdete domů s velikou výhrou. No a jak šel čas, nedokázal jsem se bez hry obejít. V té době už bylo po městě celkem dost možností, kam si zajít zahrát. Vyhledával jsem herny, protože tam, kde jsem hrát začal, už mi bylo málo, lidé mne tam znali, někdo hecoval Karle , jdi do toho, někdo říkal, ať toho už nechám, někomu to bylo fuk. Hraní mě stálo nejen peníze, ale i hodně času. Na rodinu mi ho zbývalo stále méně a méně. Tam v této době začaly neshody s manželkou, které se týkaly převážně rodinných financí, dále toho, že jsem byl pořád pryč, vyčítala mi, že zanedbávám rodinu. Pořád jsem si myslel, že mám svůj život pod kontrolou a říkal jsem si, že kdybych chtěl, tak hrát přestanu. Bohužel v této době se objevily

i nedostatky peněz. Domů manželce na provoz domácnosti jsem dával čím dál méně. V době, kdy začalo u nás v dílně postupně ubývat zakázek, bylo třeba zredukovat i stav dělníků. Byl jsem mezi prvními, kdo musel odejít. V té době jsem se už dostával do situace, že jsem si půjčoval od kolegů na cigarety, svačinu, pivo, ale i malinko větší obnosy – kolem 2-3 tisíc korun, které padly do automatů. Ta situace byla později taková, že v den, kdy měla manželka brát výplatu, chodil jsem za ní a peníze jsem si půjčoval i od ní, se záminkou, že něco seženu do domácnosti, že je třeba obstarat nové gumy na auto, nebo zaplatit zálohu na rekreaci nebo něco jiného. Snažil jsem se vytloukat klín klínem. Půjčoval jsem si dál, ale pomalu už nebylo od koho. Samozřejmě, že moje kroky vedly skoro vždy do herny, kde mým úmyslem bylo zapůjčenou částku přinejmenším zdvojnásobit, ale také pocítit adrenalin, sevření žaludku, jestli hra vyjde, možnost opojení z výhry, ale i pocit moci nad tlačítky automatu, které ze své vlastní vůle zmáčknete a ono to *možná* vyjde. Když už byla situace hodně nepříjemná, prodal jsem manželky zlatý prstýnek, k tomu přibyly další věci. Nedošlo k tomu, že by mě řešili exekutoři nebo policie. Nevím přesně kolik, jsem v automatech prohrál, ale bude se to pohybovat asi okolo 200 000 Kč.

Osobně si i já už dnes uvědomuji, že jsem vkročil na tenký led, a že hráčství může život pobořit jako domek z karet. Jenže, jak už jsem říkal, ten pocit napětí a vzrušení při hře byl pro mne jako droga. Myslím, že to, že jsem hrál, mi žádné zdravotní problémy nepřivodilo. Tendence k tomu, abych si sáhl sám na život jsem snad ani neměl, i když dobře mi vždycky nebylo. Provinile jsem se cítil, až když manželka chtěla, abych jí peníze vrátil, nebo chtěla, abych jí ukázal, jak jsem s penězi, které mi svěřila naložil. Samozřejmě, že nepříjemné pocity jsem měl, i když chtěli moji známí a bývalí kolegové vrátit své peníze, které mi půjčili.

Čím více se moje hraní rozvíjelo, tím více jsme se s manželkou hádali. Důvody hádek byly stále stejné, třeba to, že jsem jí nedával peníze na domácnost, nebo naopak za peníze, které mi dala ona, jsem domů nic nepřinesl. Stále opakovala, že nechápe, co s penězi dělám. Neshody mezi námi narůstaly a když se pak dozvěděla, že hraju, dodnes nevím od koho, podala žádost o rozvod a žádost o vypořádání majetku mezi námi. Asi udělala dobře, bála se, aby nepřišla o věci z bytu, aby nepřišla policie nebo exekutoři.

Bohužel se mi rozpadla rodina, manželka si našla přítele, přišel jsem o stálé zaměstnání, ale život jde dál. S dcerou jsem nikdy o mém hraní nemluvil, protože jsem k tomu nenašel odvahu, ale zřejmě jí to vysvětlila manželka. Dnes už je dospělá, chybí mi, ale nechci se jí plést do života. Uvědomuji si, že dlužím spoustě lidem spoustu peněz. Snažím se v současné době obstarat zaměstnání a vždycky nějaký ten dluh umořit. Jde to ale pomalu. Když se se mnou žena rozvedla, uvědomil jsem si, že jsem všechno zavínil já. Nevěděl jsem, co mám dělat, a styděl jsem se to řešit s někým cizím. Měl jsem tenkrát jednoho známého psychologa, za kterým jsem zašel. Obrovsky mi pomohl. Dneska už vím, že k automatu si pro peníze z výhry nepůjdu.“

Hráč č. VIII

„Jmenuji se Milan a je mi 45 let (České Budějovice)

Jsem rozvedený, ale s manželkou a vlastním synem (10 let) a nevlastním synem z prvního manželství manželky (22 let) žijeme v jednom bytě 3+1. Jak už jsem uvedl, bydlíme se synem v jednom bytě, takže se vídáme každý den. Snažím se, abychom měli dobrý vztah, ale je to velmi těžké a nevím, zda se mi to daří. Vyučil jsem se truhlářem a v tomto oboru pracuji přes 25 let. Vystřídal jsem však několik zaměstnavatelů z různých důvodů (ukončení činnosti firmy, špatné finanční ohodnocení, ale byl jsem i propuštěn). V posledních deseti letech mám firmu, ještě s dvěma společníky, a docela nám to klapě. V mé rodině nikdo patologickému hráčství nikdy nepropadl.

Na výherních automatech jsem začal hrát asi před pěti lety. Blízko našeho domu je menší hospůdka, kde jsme se scházeli s přáteli za účelem společně se pobavit a popít nějaké to pívko nebo víno. Hned vedle této hospůdky vznikla asi před osmi lety herna. Dlouhou dobu jsem chodil kolem a v té době by mě nikdy nenapadlo zajít dovnitř a zkusit si zahrát. Jednou, když jsme opět seděli s kamarády u piva, nějak se naše zábava protáhla až do zavíračky a někdo z mých přátel navrhl, že bychom mohli pokračovat ve zmíněné herně. Nedělalo mi to žádný problém, a tak jsem souhlasil. Tam jsme popili pár drinků a já po očku sledoval ty, co hráli na automatech. Najednou jeden z nich zajásal a šel si nechat vyplatit výhru 5 000 Kč. Začala se ve mně probouzet zvědavost a říkal jsem si, že bych to mohl taky zkusit. Navrhl jsem osazenstvu, že by jsme mohli zkusit štěstí a zahrát si společně. Všichni čtyři jsme souhlasili a dali do hry každý 200 Kč. Za chvíli jsme opravdu vyhráli a vybrali 3000 Kč. Později jsem občas do herny zašel a vsadil třeba za dvě nebo tři stovky. Jenže to mě přestalo bavit, protože peníze byly za chvíli prohrané a vyhrát se mi moc nedařilo. Byl jsem přesvědčený, že když vsadím víc, určitě vyhraji a dostanu prohrané peníze zpět. Takhle to pokračovalo dál a já měl hroznou chuť automat konečně přelstít a vyhrát. Vůbec už jsem nepřemýšlel nad tím, že musím do automatu vkládat peníze, ale byl to pro mne určitý druh zábavy. Částky peněz, které do hry padly jsem si utrácel zpočátku stále ze svého

kapesného, nebo z toho, co jsem měl ušetřeno bokem. Jenže čím déle a častěji jsem hrál, tím jsem potřeboval více peněz, a tak pro mě nebyl problém nasypat do automatu někdy i celou výplatu. Jenže tím pádem jsem nemohl dát peníze manželce, a tak jsem to řešil tím, že jsem si půjčil od kamarádů. Kvůli tomu, abych zafinancoval hru, jsem prodal i pár osobních věcí, ale nebylo to nic dramatického, jednalo se třeba o hodinky, prsten nebo autorádio. Nikdy mě nenapadlo, abych se dopustil nějakého trestného činu kvůli tomu, abych získal peníze na hru. Nikdy jsem nebyl tak hloupý, abych si udělal takové dluhy, že by to skončilo exekucí. Nevím přesně, kolik jsem v automatech prohrál, nemám to spočítané, ale určitě jsou to statisíce. Něco se mi vrátilo, ale žádný přehled si nevedu, není to pro mne důležité. Přednost dávám tomu, že si zahraji a vždycky je šance na výhru. Celou dobu, co hraji, financuji si hru jen za svoje peníze. Někdy to nevyjde, tak to vyřeším teda tím, jak už jsem uvedl, že si půjčím, ale časem to zase splatím.

Hra mi nepřinášela, ale dosud přináší. Když si sednu k automatu, jsou všechny starosti rázem pryč, hra mne úplně vtáhne, a když pak přijde výhra, jsem v sedmém nebi. Dnešní automaty jsou ale trochu neosobní, peníze se už nesypou v podobě mincí do přihrádky, ale výhru vyplácí obsluha. Nemyslím, že bych byl úplně závislý jako typický patologický hráči, hra mne pouze uspokojuje. Nejsem si vědom toho, že bych měl nějaké fyzické, či psychické problémy. Sebezničení? Ne, to mne ani nenapadlo, život je krásný, ne? Nikdy jsem žádné výčitky kvůli tomu, že hraji neměl, nemám s tím žádný problém. Mám se pořád stejně rád, že bych dělal něco zlého, toho si nejsem vědom. Přece tím, že si občas máčknu nikomu neublížuji.

Když jsem ženě řekl, že si občas zahraji automat, tak se začala rozčilovat, že to dělám na úkor rodiny, vyčítala mi, že jí nedávám žádné peníze, a proto se se mnou asi také rozvedla, alespoň u soudu to jako důvod uváděla. Je pravdou, že v době, kdy jsem začal hrát, tak náš vztah již moc nefungoval. Se synem jsem neměl nikdy žádné vážnější problémy. Vzhledem k mému podnikání nemám moc volného času, připouštím, že mi jej často zabírá i hra, a tím pádem jsem neměl ani čas na syna, čímž jsme se tak nějak odcizili. Teď se snažím najít si k němu cestu, ale je to velmi těžké. Dneska sice bydlíme všichni společně, ale jinak si žijeme každý svůj život. Platím na syna výživné, ale je pravdou, že jsem jednou za neplacení byl soudně stíhán. O tom, že hraji automaty

s bývalou manželkou ani synem nemluví, myslím, že on to dosud ani neví a nikdy jsem neměl ani zájem se s tím někomu doma nějak svěřovat. Co se týče vztahu s přáteli, nepocítuji žádné změny, snad jen to, že už mi nikdo z nich nechce půjčit žádné peníze, protože ví, že bych je zase prohrál. V práci pracuji, moc mě to baví a nikdy jsem svoji hraní na automatech do podnikání netahal. Nemyslím si, že mám problém, ne každý, kdo hraje automaty, musí mít nějaký problém. Jsem se svým životem vcelku spokojený. Nikdy mě nenapadlo, že bych měl uvažovat o nějaké léčbě, mám všechno pod kontrolou. Jedu si svůj život dál a nevím, proč bych měl s hraním skončit, je to určitý druh zábavy, adrenalin a ještě k tomu nějaké peníze vyhrajete.“

Hráč č. IX

„Jmenuji se Tomáš, je mi 35 let (Volary)

Jsem ženatý, ale v současné době v rozvodovém řízení. Mám dvě děti, syn 14 let a dcera 9 let. Vzhledem k vyhrocené situaci mezi mnou a manželkou a vůbec tím, co se teď děje, se s nimi stýkám v rámci možností. Vystudoval jsem lesnickou školu a v posledních letech jsem podnikal v těžbě dřeva na Šumavě v okolí Volar. V současnosti jsem nezaměstnaný a evidovaný na úřadu práce. V mojí rodině nebyl nikdy žádný patologický hráč, protože na to, aby někdo hrál automaty, nebyl čas. Neměl jsem čas ani na koníčky, protože otec pracoval v lese, matka na poště a měli jsme velký dům s hospodářstvím, okolo kterého bylo vždy spoustu práce.

Když jsem začal mít v mém podnikání méně zakázek, začala se zároveň rozvíjet mimoškolní činnost mých dětí, například sport, kdy měl můj syn možnost provozovat závodně lyžování, což obnášelo pořizování výbavy a náklady na dojíždění. Nechtěl jsem synovi tuto možnost odepřít a naše příjmy na toto nestačily. V té době jsem již měl pár zkušeností s hrou na automatech, s tím, že jsem do nich hodil vždy tak okolo 200 Kč. Jednoho dne se stalo, že můj kamarád vsadil do automatu 2 500 Kč a vyhrál 82 000 Kč. V tu chvíli jsem se rozhodl zkusit štěstí a vyřešit tak naši situaci, o které jsem hovořil. Přestože Volary nejsou velké město, o automaty tu nouze nebyla. Zpočátku jsem si peníze nepůjčoval, protože jsem je bral s rodinného rozpočtu, ale v takové míře, abych neohrozil chod domácnosti a manželka o tom nevěděla. Drobné výhry nepokryly moje vsazené peníze, ale vždy něco málo jsem domů přinesl. Zjistil jsem, že při větší sázce je možná i větší výhra, a proto jsem se rozhodl *investovat* 10 000 Kč. Pustil jsem se do kombinované hry s očekáváním, že mohu vyhrát až 100 000 Kč. Vsazené peníze jsem prohrál během půl hodiny, ale věřil jsem, že pokud ještě vsadím, bude v automatu natolik velký vhoz, že ho *porazím* a výhra padne. Půjčil jsem si tedy dalších 10 000 a vzhledem k tomu, že jsem měl dobrou pověst, půjčila mi obsluha herny. Bohužel se stalo, že peníze jsem opět prohrál bez jakékoliv výhry. Protože jsem půjčené peníze chtěl vrátit, musel jsem je vzít s rodinné kasy, a tak jsem připravil rázem rodinu o 20 000, což se téměř vyrovnalo našemu měsíčnímu rodinnému příjmu. Nedokázal

jsem ženě lhát, a tak jsem jí o všem řekl a rozhodli jsme se pro půjčku. Nakonec mě hra pohltila natolik, že už mi nešlo o to, abych vyhrál peníze za účelem přilepšení rodině, ale pouze proto, abych prostě vyhrál větší částku a pro vzrušení ze hry, tím bych řekl, že jsem se stal závislým a v té době mě již nic jiného nezajímalo. Nikdy jsem se nedopustil žádného trestného činu kvůli tomu, abych získal peníze na hru. Řešil jsem to raději tak, že jsem začal postupně prodávat stroje, které mi sloužily k mé práci v lese. Dluhy jsem nemohl splácet tak, jak by bylo třeba a důsledkem toho začaly chodit dopisy od exekutorů. Toto již nešlo žádným způsobem zastavit. Částku, kterou jsem prohrál, odhaduji na zhruba 380 000 Kč.

Dnes vím, že hra mi více brala než přinášela, ale v době, kdy jsem hrál, měl jsem pouze vidinu velkého zisku, bylo to pro mne i jakési dobrodružství a žil jsem ze dne na den. S manželkou jsme se neustále hádali, kvůli penězům, že nemám čas na děti, a protože na malém městě se nic neutají, věděla, že jsem do toho spadl a hraji. Tlačila na mě abych se šel léčit, ale já jí stále tvrdil, že můžu přestat, kdy chci, a že nejsem žádný gambler, jenže to jsem si jen namlouval. Jak jsem již řekl, prodal jsem kvůli hraní vybavení, které jsem měl pro provoz svého podnikání, a proto jsem musel s prací v lese úplně skončit. Nezbylo mi nic jiného, než se zapsat na pracovním úřadě, protože jinou práci jsem dosud nesehnal. Dostával jsem se do depresí, protože jsem cítil, že mé manželství se začalo rozpadat, a také kvůli vysokým dluhům. Nikdy jsem však nepřemýšlel na tím, že bych si vzal život. Provinile jsem se cítil vůči rodině, které jsem způsobil svou závislostí, existenční problémy. Víím, že jsem zklamal a zničil svou rodinu a že se to, co jsem udělal, nedá ničím omluvit.

Nakonec došlo k tomu, že manželka se i s dětmi odstěhovala do podnájmu a já jsem zůstal sám v našem bytě. Přestali se mnou komunikovat a manželka mi sdělila, že požádá o rozvod. Děti věděly o mém hraní a dávaly mi za vinu, že nemohly mít například hezké oblečení, jezdit na výlety o víkendech atd., protože jsem všechny peníze prohrál v automatech. Zpočátku jsem měl důvěru svého okolí, protože jsem si nikdy od nikoho žádné peníze nepůjčoval a když k tomu došlo na začátku mého hraní, tak jsem vždy peníze vrátil z poskytnutých půjček od peněžních ústavů. Mé vztahy s přáteli nebyly nijak narušeny. To, že mám velký problém díky hraní, mi došlo až

v době, kdy se manželka i s dětmi odstěhovala a přerušila veškerou komunikaci, což bylo asi po půl roce mého hraní. V té době jsem se rozhodl svou situaci nějakým způsobem řešit a nezbylo mi nic jiného, než prodat byt, tím uhradit dluhy a odstěhovat se k rodičům. Ti mi velmi pomohli, že mi nabídli bydlení a zároveň mi dali podmínku, že pokud nepřestanu hrát, musím se odstěhovat. Díky nim a jejich podpoře jsem nepotřeboval léčbu a navíc následky mého hraní byly pro mne tak velké, že se doufám k automatu již nikdy nepřiblížím. Přestože jsme s manželkou v rozvodovém řízení, snažím se vše urovnat a získat svou rodinu zpět – byla pro mne vším.“

Hráč č. X

„Jmenuji se Miroslav a je mi 39 let (Volary)

Jsem dvakrát rozvedený. Vyučil jsem se automechanikem. V současné době pracuji jako číšník v hospodě mé sestry, kde jsem zaměstnán již rok a půl. V době, kdy jsem začal hrát automaty, jsem pracoval v jedné soukromé pohřební službě. Z prvního manželství mám dceru. Nestýkám se s ní od jejích tří let, vlastně od té doby, co jsem se rozvedl s její matkou. V mojí rodině nikdo nikdy nehrál automaty, tedy aspoň o tom nevím.

Začal jsem hrát v době, kdy jsem byl podruhé ženatý, ale již v té době jsem malé zkušenosti s automaty měl. Bydleli jsme s bývalou manželkou v podnájmu, kde v přízemí domu byl nonstop bar a jeho součástí byla i herná. Celkem byly v našem městě čtyři herny s dobrou nabídkou automatů. V tom, co byl v domě, kde jsme bydleli, pracovala jako barmanka kamarádka, a tak jsme tam s manželkou občas zašli. Automaty jsem měl přímo před očima a pozoroval jsem, kdo vyhrál a kolik a naopak, kdo tam kolik prohrál. Jednou když přijel do baru jeho majitel, s kterým jsem se také znal, sám si sedl k automatu a začal hrát. Popíjel jsem pivko a celou dobu ho sledoval. Nakonec mi nabídl, abych to taky zkusil, že on štěstí nemá a já budu mít určitě větší. Byl jsem v baru sám bez manželky a řekl jsem si, že vlastně nemám co ztratit a výhra mě fakt lákala. Dal jsem do hry 300 Kč a vyhrál jsem tenkrát 500 Kč. S výhrou jsem byl spokojený i když nebyla velká, ale šlo mi jen o to zkusit a vyhrát – to se splnilo. Jenže zde byl počátek mého hraní. Měl jsem pohyblivou pracovní dobu, žádné koníčky a tím pádem dost volného času, když byla žena v práci. Ze začátku jsem si chodil zahrát, protože mě to lákalo a bavilo mě vzrušení, které jsem při hře pociťoval. Hrál jsem na těch bednách, co jim stačí vložit po stovce, po dvou. Když se mi podařilo vyhrát, říkal jsem si, že mám opravdu asi štěstí a měl bych zkusit hru za víc peněz. Moje vklady se tímto začaly zvyšovat a mně jen taktak postačovaly peníze, které jsem si vydělal.

Manželce jsem dával jen na jídlo a to se mi zpočátku dařilo pokrýt i tím, co jsem vyhrál. To, že chodím hrát, jsem před ní úspěšně tajil a neměl jsem potřebu jí to říkat. Začal jsem mít potřebu většího množství peněz, a tak jsem prodal nějaké zlaté šperky,

co měla manželka doma schované s tím, že než na to přijde, zase je ze zastavárny dostanu zpět. Samozřejmě se tak nestalo a já všechno prohrál. Další možností, kde sehnat peníze byly půjčky od přátel, ale těm jsem také nikdy neřekl, že peníze potřebuji na hru. Vymýšlel jsem si různé důvody; třeba, že se mi rozbilo auto a já nemám na opravu, nebo že jsme nevyšli doma s penězi a nemáme na nájem. Prostě jsem lhal a protože jsem měl s přáteli dobré vztahy, všichni mi věřili a půjčili. Také jsem dělal to, že místo toho abych zaplatil nějakou složenku, na kterou mi dala žena peníze, jsem je prohrál. Pořád jsem si říkal, že až vyhraji a vrátím peníze, tak s hraním přestanu. Jenže kdykoliv jsem kolem herny šel, nedokázal jsem se ovládnout a musel si jít zahrát. Šlo to tak rychle, že asi tak po roce hraní jsem měl dluhy u kamarádů, které ale nebyly ve velkých částkách. Prodal jsem i různé věci, jako koženou bundu, nebo video ženy rodičů, které jsem získal tím, že jsem jim řekl, že ho nechám odborně vyčistit u kamaráda atd. Lhal jsem, kudy jsem chodil a všem ve svém blízkém okolí, jen abych utajil svoji závislost a získal nějakým způsobem peníze na hru. Nejhorší věc, co jsem udělal, bylo, když jsem u manželčiny prarodičů ukradl peníze, které měli našetřené ze svých důchodů. To už jsem byl úplně na dně. Šlo o částku kolem 50 000 Kč. Tím jsem vlastně trestný čin spáchal, ale oni na mě trestní oznámení nepodali. Když se toto stalo a dozvěděla se to manželka, uhodila na mě, proč jsem to udělal a co se se mnou děje. Jenže já jí nedokázal říct pravdu a dál jsem lhal a vymýšlel si, že jsem to neudělal atd. a obracel to proti ní, že na mne všechno svádí a já nemám důvod, proč bych kradl peníze. Samozřejmě, že to že hraji se dozvěděla zanedlouho od své kamarádky, která mě viděla v herně. Celkovou částku, kterou jsem prohrál nevím, ale určitě bude přesahovat 200 000 Kč.

Manželka mi řekla, že už se mnou nechce mít nic společného, nechce za mne splácet dluhy a nakonec došlo k tomu, že podala žádost o rozvod a odstěhovala se z bytu. Pracovala jako státní zaměstnanec a bála se, že by mohla přijít díky mně o zaměstnání. Ke všemu tomu, co se dělo, přibýlo ještě trestní oznámení od první manželky za neplacení výživného, které nebylo první (již v minulosti jsem měl jednu podmínku). Byl jsem odsouzen a dostal druhý podmíněný trest. Ani tím, co se všechno stalo, mé hraní neskončilo, v práci jsem dostal výpověď, že prý dělám majiteli pohřební

služby ostudu. Takže jsem byl bez práce, bez bydlení, bez přátel, které jsme měli s ženou společně. Ti mi neodpustili, co jsem způsobil a vlastně jsem jim ještě dlužil peníze.

Různě jsem se poflakoval, bydlel u ukrajinských kamarádů a hrál dál. Hodně jsem kouřil a pil, ale moc nejedl, takže možná, že se to někdy někde projeví na mém zdraví. Nikdy mě nenapadlo, že bych si sáhl na život. Skončilo to tím, že za pokračování v neplacení výživného jsem dostal nepodmíněný trest odnětí svobody na jeden rok. Ve vězení jsem měl spoustu času nad vším přemýšlet a svým způsobem to pro mne byla léčba. Nedokázal jsem pochopit, jak jsem do toho mohl takhle spadnout. Dneska se mi o finance a splácení dluhů stará moje sestra a já jsem se možná vyléčil, teda nechci už nikdy na automat sáhnout. Víím, že problémem by bylo pokud bych měl u sebe větší obnos peněz, a tak se tomuto vyhýbám.“

5. DISKUZE

Hlavním cílem práce, jak je již uvedeno v kapitole číslo 2, bylo zjistit, jaké jsou existencionální dopady patologického hráčství na jednotlivce, jeho rodinu a rodinný systém. Dílčími cíli poté bylo zjistit, zda patologické hráčství ohrozilo zaměstnání gamblera a jaké byly sociální dopady, dále pak zmapovat vliv patologického hráčství na manželský nebo partnerský život.

Již při výběru respondentů se ukazuje, že devět z deseti hráčů jsou muži, kdy větší část z nich je ve věku do 35 let. Toto potvrzuje skutečnost, jak uvádí G. O. Krizek, že v zásadě platí, že muži se častěji než ženy stávají patologickými hráči. **(10)**.

V souboru otázek, které byly dotazovaným kladeny na počátku rozhovoru, byly i otázky, které se týkaly jejich zaměstnání, které vykonávali v době, kdy začali hrát na výherních hracích přístrojích a hracích terminálech. Byla zde uváděna zaměstnání jako provozní herna, číšník a ve třech případech podnikatel. Tyto druhy zaměstnání patří z pohledu patologického hráčství k tzv. nebezpečným povoláním, jednak z důvodu trvalého vystavení jedince kontaktu s výherním automatem (provozní, číšník) a jednak z důvodu dostatečných a neomezených finančních prostředků (podnikatel), jak tvrdí Karel Nešpor **(21)**. Čtyři respondenti byli zaměstnaní a pracovali v různých firmách jako dělníci a jeden byl zaměstnán u pohřební služby. Tyto pracovní činnosti bychom mohli brát jako relativně bezpečná zaměstnání, ale i u nich se může vyskytnout problém s hazardní hrou, jak uvádí Benjamin J. Morasco a Nancy M. Petry **(13)**. To znamená, že ohrožen může být do určité míry každý.

Z jednotlivých výpovědí respondentů je zřejmé, že na počátku svého hraní usedali k automatům nepravidelně a jejich vklady se pohybovaly v rámci několika stokorun. Všichni měli před sebou představu velké výhry a rychlého zbohatnutí. Pokud nějaká výhra přišla, hráli dál v přesvědčení, že vyhrají znovu. Tím se začaly zvyšovat i jejich vklady do hry a častější hraní. Toto souvisí s tvrzením Karla Nešpora, který uvádí dráhu patologického hráče do stádia nemoci, kdy 1. stádiu výher jde právě o fantazie o velké výhře a pokud se dostaví, toužení po tom ji zopakovat, dále také zvyšování sázek a frekvence hraní. 2. stádiem je stádium prohrávání, které Karel Nešpor

popisuje tak, že hráč s hrou nedokáže přestat, půjčuje si peníze, je neschopen splácet dluhy (19). Tyto údaje opět odpovídají tomu, co uváděli respondenti. Po určité době si začali půjčovat peníze od přátel, od spolupracovníků nebo od finančních ústavů, jelikož jim již nepostačovali vlastní finanční prostředky. Celkem osm vypovědělo, že dalším způsobem, jak získávali peníze na hraní, byl prodej movitého majetku, kdy se jednalo o jejich vlastní nebo rodinných příslušníků. Pouze jeden respondent uvedl, že získal peníze nezákonným způsobem, který ovšem nechtěl blíže specifikovat. Všichni se též shodují, že v této fázi svého hraní již nebyli schopni splácet půjčené peníze, ale hraní se nedokázali ubránit. Poslední částí vývoje nemoci patologického hráčství popisuje Karel Nešpor jako 3. stádium zoufalství, kdy hráč se lituje a propadá depresi, má výčitky svědomí, někdy uvažuje o sebevraždě (19). Z výzkumu vyplývá, že sedm z dotazovaných hráčů mělo výčitky svědomí, a to především z důvodů toho, co způsobili hrou svým blízkým. Pět hráčů uvádí, že se z důvodu své situace dostávali do depresí nebo trpěli nervozitou a u čtyřech se vyskytovaly i myšlenky na sebevraždu, kdy v těchto případech sehrál svou roli i alkohol. Z výše uvedeného je patrné, že v této části se provedený výzkum zcela shoduje s teorií.

Jak uvádí Karel Nešpor, hazardní hraní je nezdravé a dochází při něm k nebezpečnému vybičování tělesných funkcí a následně ke stavům vyčerpání, kdy z tohoto vyplývají určitá rizika pro tělesné zdraví hráčů. Jedná se například o stres spojený s hrou, nebo chaotický způsob života (21). Jednou z otázek, které autorka pokládala respondentům při rozhovoru, byla též otázka týkající se zdravotního stavu, nebo-li zdravotních problémů, které jim způsobilo patologické hráčství. Jak již bylo výše uvedeno, u celkem pěti dotazovaných se vyskytly určité psychické problémy jako nervozita a deprese. Jeden hráč uvedl zanedbávání pravidelné stravy, které mělo souvislost s jeho hráčstvím a toto nahrazoval kouřením cigaret a požíváním alkoholu. Výzkumem se potvrdilo, že se jedná o problémy spojené s patologickým hráčstvím.

Ostatní dotazovaní si nejsou vědomi, žádných zdravotních potíží. Ovšem může se u nich vyskytovat takový druh onemocnění, kterým si s patologickým hráčstvím nespojují. Právě Karel Nešpor uvádí i jiné druhy somatických nemocí a důsledků hraní, které může patologické hráčství způsobit, nebo pokud se již vyskytly, zhoršit. Jedná se

například o vysoký krevní tlak, střevní nemoci, vředová choroba žaludku a dvanáctníku, srdeční choroby atd. (21).

Psycholožka a psychoterapeuta Jana Bartošová uvádí, že patologické hráčství má na manželský vztah velmi negativní účinky a manželství samotné má špatnou prognózu, jelikož více než často končí rozvodem (2). Jedním z dílčích cílů této práce bylo vyhodnotit vliv patologického hráčství na rodinu. Výzkumem bylo zjištěno, že ze zkoumaného vzorku bylo na počátku svého hraní pět mužů ženatých. V průběhu 3. stadia vývoje nemoci došlo u třech z nich k rozvodu, který byl iniciován vždy ženou, jeden z respondentů byl v době, kdy byl rozhovor prováděn v rozvodovém řízení a jeden uvedl, že manželka mu rozvodem vyhrožuje. Jako konkrétní důvod rozvodů, byla uváděna vždy majetková a finanční situace rodiny, dále pak například strach manželky z exekuce majetku, z vymahačů dluhů, téměř žádná společná komunikace a pokud ano, tak konfliktní. V tomto případě se tedy výsledky výzkumu opět shodují s odbornou literaturou (2).

Zajímavé je, že naopak ve třech případech, kdy se jednalo o svobodné muže, kteří měli partnerský vztah, nedošlo u žádného z nich k rozchodu. V těchto jednotlivých případech, sehrála právě partnerka podstatnou roli v tom, že ve chvíli, kdy si hráč uvědomil svůj problém a rozhodl se pro léčbu, byla mu partnerka oporou a podporovala jej v léčbě a změně způsobu života. Zde se tedy výsledky výzkumu rozcházejí s tím, co uvádí Jana Bartošová, že patologické hráčství má stejné negativní účinky a špatnou prognózu pro partnerský vztah, jako pro manželství (2). Toto se nepotvrdilo u respondentů č. I, II a V.

Autorka se tedy zamýšlela nad tím, proč se reakce manželek liší od reakce partnerek a dospěla k závěru, že jedním z důvodů, proč partnerské vztahy vydržely, by mohla být finanční nezávislost partnerů, dále zde není žádné společné jmění jako v manželském vztahu a v neposlední řadě též skutečnost, že partnerské vztahy byly bezdětné, tudíž nešlo o ohrožení dětí jak po existenční tak po psychické stránce. Tomuto se zřejmě manželky hráčů chtějí bránit rozvodem, nebo alespoň odstěhováním ze společné domácnosti, či rozdělením společného jmění manželů.

V šesti případech respondenti uvedli, že mají děti. Z toho pouze jedna matka (hráčka) charakterizovala vztah se svou dcerou jako dobrý, a to z důvodu, že o jejích problémech spojených s hrou dcera neví. V ostatních případech došlo k tomu, že vztahy otců (hráčů) s dětmi jsou narušené, vzájemně se stýkají buď velmi málo, nebo vůbec. Tito respondenti vypovídali, že když došlo k tomu, že se děti dověděly o jejich hraní na automatech, reagovaly vůči nim výčitkami, nebo se postavily na stranu matky a přestaly s otcem komunikovat. Zde se ovšem stala chyba, kdy si matka zřejmě udělala s dítětem „spojence“ proti otci. Karel Nešpor toto nazývá hrubou chybou, která s sebou nese dvě velká rizika: 1. dítě není připraveno na takové postavení vůči dospělému problémovému rodiči. 2. jeho budoucí vztah k otci může být narušen a obnovování je velmi obtížné. Těmito riziky jsou ohroženy především nedospělé děti **(19)**.

Z výzkumu dále vyplývá, že patologické hráčství nemá špatný vliv pouze na rodinný život, ale hraje velkou roli i v případě udržení zaměstnání. Respondenti v tomto výzkumu měli různá povolání a opět se zde zjištěné skutečnosti v šesti případech shodují s odbornou literaturou. Karel Nešpor totiž upozorňuje, že nezaměstnanost je ve více případech důsledkem hazardní hry nežli její příčinou **(21)**. Všichni dotazovaní byli na počátku své hráčské dráhy zaměstnaní. V průběhu jejich hraní šest o práci přišlo a to v případě hráče č. I, IV, VI, VII, IX a X. U podnikatelů byly příčinou skončení činnosti ztráty zakázek, nebo rozprodání firemního majetku (např. strojů). Zaměstnanci uváděli jako důvody výpovědí od zaměstnavatele právě své hraní, nebo snižování pracovních míst, kde oni dostali výpověď mezi prvními lidmi v podniku. Důvodem takové výpovědi mohly být zřejmě také dluhy, které měli hráči u svých spolupracovníků, anebo celková pověst a informovanost vedení o jejich hraní na automatech.

6. ZÁVĚR

Cílem této práce bylo zjistit dopady patologického hráčství na tělesné zdraví, rodinný a společenský život patologického hráče a zároveň vliv hraní na jeho zaměstnání. Kvótním výběrem bylo vybráno celkem deset respondentů, tak jak je uvedeno v kapitole 3. metodika.

Aby autorka u dotazovaných dospěla k výše uvedeným údajům, byla při rozhovoru věnována pozornost tomu, jak se vyvíjelo samotné patologické hráčství, jaký byl jeho průběh a jaké zkušenosti mají s tímto druhem návykové nemoci jednotliví respondenti. V praktické části bylo vycházeno z fenomenologické výzkumné tradice, kterou si pro tento druh kvalitativního výzkumu vybrala autorka za nejvhodnější.

Z výzkumu vyplývá, že v případech, kdy se jednalo o patologického hráče, který byl ženatý a měl děti, došlo v průběhu jeho hraní, konkrétně ve 3. stádiu vývoje nemoci, k rozvodu, nebo rozvodovému řízení. Děti zůstaly vždy na straně matky, s otci měly narušené vztahy a stýkaly se s nimi velmi málo nebo vůbec. Vzhledem k tomuto zjištění může autorka stanovit hypotézu **H1**: Patologické hráčství má destruktivní dopad na rodinu a rodinný život.

Výpovědi všech respondentů se shodují v tom, že v období, kdy jim již nepostačovaly vlastní finanční prostředky na hru, začali si půjčovat peníze od přátel, spolupracovníků, finančních ústavů, nebo z majetku zaměstnavatelů. Tímto způsobem se dostali do tíživé finanční situace a byli neschopni takto získané peníze splácet. **H2**: Patologické hráčství způsobuje zadluženost a s tím spojené existencionální problémy hráčů.

V případě vlivu patologického hráčství na zaměstnání bylo výzkumem zjištěno, že pokud se hráč dostal do dluhů a finanční tísně, byl nucen z tohoto důvodu skončit s podnikáním, nebo dostal výpověď od zaměstnavatele. Na základě této zjištěné skutečnosti byla stanovena hypotéza **H3**: Patologické hráčství bezprostředně ohrožuje zaměstnání samotného hráče.

Ovšem ve zkoumaném vzorku byli i hráči, kteří si své zaměstnání udrželi a ti uvádějí, že svou práci dělají velmi rádi a nikdy do ní své hraní nepletli. Z tohoto vyplývá, že každý jednotlivý případ je v něčem odlišný a záleží i na osobnosti a vlastnostech každého jedince.

Významným problémem, který by autorka chtěla alespoň částečně nastínit, je dostupnost výherních hracích přístrojů v České republice. Zde byla stanovena na základě výsledků výzkumu hypotéza **H4**: Dostupnost heren je v ČR vyšší než v ostatních státech EU. Všichni z respondentů při rozhovoru vypověděli, že v okolí místa jejich bydliště se nacházela vždy alespoň jedna herna s výherními hracími přístroji, a všeobecně ve městě, kde bydlí, je dostupnost těchto míst velmi široká.

Zde je hlavní problém, kterému by bylo třeba se věnovat, jelikož nebude-li povolování k provozování hracích automatů žádným způsobem omezováno nebo redukováno, nemůže se dařit ani snižování výskytu patologického hráčství v populaci. V tomto směru by mělo též dojít ke zvýšení prevence patologického hráčství a to již u mladistvých, například formou přednášek na základních školách. V neposlední řadě je podstatná změna legislativy.

Psaním této bakalářské práce získala autorka nové informace z provedeného výzkumu, ale také si rozšířila své znalosti v dané problematice. Tato práce může být využita například institucemi, které se touto problematikou zabývají, dále pak v rámci primárně preventivního dění, nebo pro účely dalších studií a výzkumů. Rovněž může posloužit pro výuku a uplatnění v rámci místní správy a samosprávy.

7. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

- 1) BARTLOVÁ, Sylva. *Sociální patologie*. 1. vydání. Brno: Institut pro další vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví, 1998. 53 s. ISBN 80-7013-259-0.
- 2) BARTOŠOVÁ, Jana. Soužití s patologickým hráčem. *Právo a rodina*, 2007, roč. 9, č. 3, s. 1-5.
- 3) DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. 3. vydání. Praha: Karolinum, 2002. 374 s. ISBN 80-246-0139-7.
- 4) FERJENČÍK, Ján. *Úvod do metodologie psychologického výzkumu: jak zkoumat lidskou duši*. 1. vydání. Praha: Portál, 2000. 255 s. ISBN 80-7178-367-6.
- 5) HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 2. aktualizované vyd. Praha: Portál, 2008. 407 s. ISBN 978-80-7367-485-4.
- 6) JANKOVSKÝ, Jiří. *Etika pro pomáhající profese*. 1. vydání. Praha: Triton, 2003. 223 s. ISBN 80-7254-329-6.
- 7) JÍLEK, Jan. *Ze závislosti do nezávislosti (spoluzávislí a nešťastní)*. 1. vydání. Praha: Roční období, 2008. 224 s. ISBN 978-80-85524-03-1.
- 8) JIRÁSKOVÁ, Klára. Zlatý věk hracích automatů. *Psychologie dnes*, 2008, roč. 14, č. 9, s. 54-55.
- 9) KOHOUT, Petr. *Jsem hazardní hráč aneb Zpověď gamblera*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 2000. 80 s. ISBN 80-7169-958-6.
- 10) KRIZEK, Georgie O. Dneska musím konečně vyhrát! *Psychologie dnes*, 2006, roč. 12, č. 5, s.26-28.
- 11) MATĚJKOVÁ, Erika. *Řešíme partnerské problémy*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 2009. 144 s. ISBN 978-80-247-2338-9.

- 12) Ministerstvo financí České republiky. *Přehled výsledků z provozování loterií a jiných podobných her za roky 2002-2008* [online]. 2005-2009. 2008 [cit. 2009-10-27]. Dostupné z:
<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/loterie_statistika_47817.html>.
- 13) MORASCO, Benjamin J. – PETRY, Nancy M. Gambling probléme and health functioning in individuals receiving disability. *Disability & Rehabilitation*, 2006, roč. 28, (10), p. 619-623.
- 14) NEŠPOR, Karel – CSÉMY, Ladislav. Jak zlepšit sebeovládání u závislých na alkoholu a jiných látkách a u patologických hráčů? *Časopis lékařů českých*, 2006, roč. 145, č. 9, s. 658-661.
- 15) NEŠPOR, Karel – CSÉMY, Ladislav. Kolik je v České republice patologických hráčů. *Psychiatrie*, 2005, roč. 9, č. 3, s. 244-247.
- 16) NEŠPOR, Karel – CSÉMY, Ladislav. Krátká intervence u patologického hráčství. *Psychiatrie*, 2005, roč. 9, č. 2, s. 165-166.
- 17) NEŠPOR, Karel – SCÉMY, Ladislav. *Bažení = craving: společný rys mnoha závislostí*. Praha: Sportpropag, 1999. 76 s.
- 18) NEŠPOR, Karel – SCHEANSOVÁ, Andrea. Hazardní hry a pracovní prostředí. *Praktický lékař*, 2008, roč. 88, č. 7, s. 401-402.
- 19) NEŠPOR, Karel. *Jak poznat a překonat problém s hazardní hrou* [online]. 2. rozšířené vyd., Praha: Sportpropag, 1999. [cit. 2009-11-4]. Dostupné z:
<<http://www.drogy.net/portal/ostatni/gambling-2/>>
- 20) NEŠPOR, Karel. *Návykové chování a závislosti*. 3. aktualizované vyd., Praha: Portál, 2007. 176 s. ISBN 978-80-7368-267-6.
- 21) NEŠPOR, Karel. *Už jsem prohrál dost* [online]. 1. vydání. Praha: Sportpropag, 2006. 97 s. [cit. 2009-10-26]. Dostupné z:
<<http://www.drnespor.eu/addictcz.html>>.

- 22) NOVOTNÝ, Josef. *Studie hazardních her v České republice a navrhované změny* [online]. Praha, 2008. 59 s. [cit. 2009-11-5]. Dostupné z: <<http://www.stophazardu.cz/uploads/assets//dokumenty/Studie-hazardnich-her.pdf>>.
- 23) POSOVÁ, Jana. Patologické hráčství – gambling II. *Bulletin národní protidrogové centrály*, 2008, roč. 14, č. 4, s. 16-19.
- 24) POTENYA, Marc N. - KOSTEN, Thomas R. - ROUNSAVILLE, Bruce J. Patologické hráčství = Pathological Gambling. *JAMA/CS*, 2001, roč. 9, č. 10, s. 773-776.
- 25) PRUNER, Pavel. *Psychologie gamblerství aneb Sázka na štěstí*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. 273 s. ISBN 978-80-7380-074-1.
- 26) Statutární město České Budějovice. *Vyhláška číslo 1/2009, o stanovení míst a času, ve kterých je povoleno provozovat výherní hrací přístroje* [online]. [cit. 2009-12-19]. Dostupné z: <<http://www.c-budejovice.cz/cz/stranky/uvod.aspx>>
- 27) TAUBEROVÁ, Daniela. *Gambling, patologické hráčství – KONEC!!* [online]. 2003-2009. 7.3.2009 [cit. 2009-11-02]. Dostupné z: <http://www.gambling.wbs.cz/Gambling__clanky_k_tematu.html>.
- 28) TOUFAR, Pavel. *Opilci, falešní hráči a mlsní žrouti aneb Ze života našich předků*. 1. vydání. Benešov: Start, 2008. 230 s. ISBN 978-80-86231-46-4.
- 29) TUČEK, Jaroslav – DOLINOVÁ, Michaela. *Kasina aneb Co nevíte o nejrychlejším hazardu*. 1. vydání. Praha: Ikar, 2001. 294 s. ISBN 80-7202-785-9.
- 30) VACEK, Jiří. Internetové sázení upraví nový loterijní zákon. *Závislost a my*, 2009, č. 2, s. 6.
- 31) VYKOPALOVÁ, Hana. *Sociálně patologické jevy v současné společnosti*. 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2001. 154 s. ISBN 80-244-0337-4.

32) *Zákon číslo 202/1990 Sb.*, o loteriích a jiných podobných hrách, ve znění pozdějších předpisů.

8. KLÍČOVÁ SLOVA

Hazardní hra

Patologické hráčství - Gambling

Hazardní hráči

Tělesné zdraví

Rodina

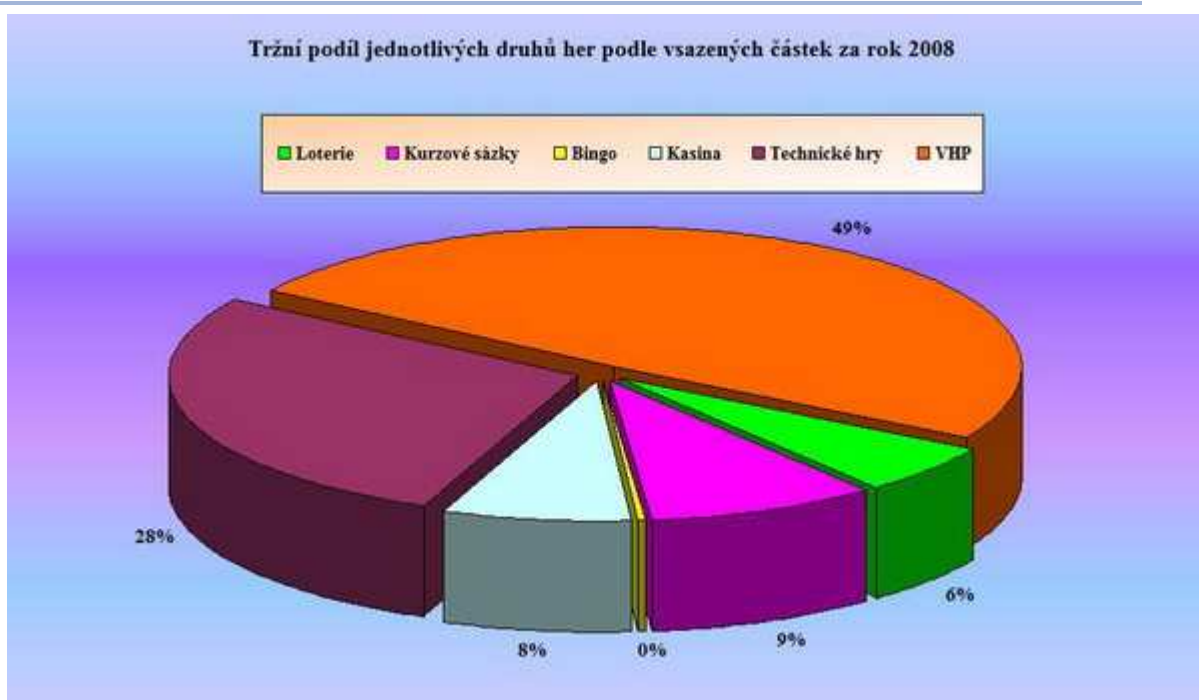
9. PŘÍLOHY

Příloha č. 1 Graf tržního podílu jednotlivých druhů her podle vsazených částek za rok 2008

Příloha č. 2 Tabulka hraní VHP podle pohlaví, věku a frekvence hraní v roce 2003

Příloha č. 3 Seznam otázek použitých při rozhovoru s respondenty.

Graf č.1 - Tržní podíl jednotlivých druhů her podle vsazených částek za rok 2008

Zdroj: Ministerstvo financí ČR (16)

Tab. 1 Hraní VHP podle pohlaví, věku a frekvence hraní v roce 2003. (28)

POHLAVÍ	VĚK	1x měsíčně a častěji (%)	1x týdně a častěji (%)
Chlapci	16	6,3	2,7
	17	7,5	2,9
	18	9,8	4,0
Dívky	16	1,5	0,6
	17	1,7	0,6
	18	1,2	0,4

Otázky pro kvalitativní výzkum.

- 1) Jaké je vaše křestní jméno a kolik je vám let?
- 2) Jste svobodný, máte přítelkyni nebo družku, ženatý nebo rozvedený?
- 3) Máte děti? Pokud ano, stýkáte se s nimi? Jaké jsou vaše vztahy s nimi?
- 4) Jaké je vaše nejvyšší dosažení vzdělání a v jakém oboru?
- 5) Jaké bylo vaše zaměstnání v době, kdy jste hrál na automatech, a jaké je vaše nynější zaměstnání? Jak dlouho zde pracujete?
- 6) Vyskytlo se u někoho ve vaší rodině nebo v blízkém okolí patologické hráčství? Pokud ano, u koho?
- 7) V které době jste začal hrát na výherních hracích automatech?
- 8) Jaké důvody a co vás vedlo ke hře?
- 9) V okolí vašeho bydliště nebo v okolí, kde jste pracoval, byly herny s výherními hracími přístroji? Jaká si myslíte, že je dostupnost těchto přístrojů?
- 10) Jak vaše hraní pokračovalo, jaký mělo vývoj?
- 11) V jak vysokých částkách se pohybovaly vaše vklady do automatů?
- 12) Půjčoval jsem si peníze k tomu, abyste financoval svou hru? Od koho?
- 13) Prodal jste někdy nějaké věci, abyste si ziskem z prodeje zafinancoval hru? Pokud ano, o jaké věci šlo?
- 14) Přemýšlel jste někdy o spáchání trestného činu, nebo jste někdy trestný čin spáchal, abyste si mohl zafinancovat hru? Pokud ano, o jaký TČ šlo?
- 15) Došlo někdy k tomu, že by vaše jednání řešili exekutoři nebo Policie ČR?
- 16) Můžete odhadnout, jakou částku peněz jste přibližně v automatech prohrál za celou dobu vašeho hraní?
- 17) Co si myslíte, že vám hra přinášela?
- 18) Jaký vliv mělo hraní na vaše zaměstnání?

- 19) Způsobilo vám patologické hraní nějaké zdravotní problémy, jako například deprese, nervozitu, nespavost, vysoký tlak, zhoršení zraku apod. ?
- 20) Dostal jste se někdy do takového stavu, že jste přemýšlel o sebezníčení?
- 21) Měl jste někdy pocit viny, nebo měl nějaké výčitky svědomí (jaké) za to, že hraje, nebo za to, co hrou způsobujete sobě i ostatním ve vašem okolí?
- 22) Změnilo vám hráčství vlastní sebehodnocení a v čem?
- 23) Jak to vypadalo, když se manželka, partnerka dověděla, že hraje automaty a vyšla najevo vaše finanční situace?
- 24) Jaký vliv mělo hráčství na vaši rodinu, případně děti? Jak jim to zasáhlo do života?
- 25) Jak hodnotí děti vaše hraní?
- 26) Jak vám změnilo hráčství vztahy s přáteli a jak se k vám zachovali?
- 27) Kdy jste si uvědomil, že máte s hazardní hrou problém?
- 28) Jakým způsobem jste po tomto zjištění řešil svou situaci?
- 29) Pomohl vám někdo z vašich blízkých?
- 30) Léčil jste se již někdy? Pokud ano, s jakým úspěchem?
- 31) Co se stalo, že jste začal opětovně hrát?